

DÜNYA KLASİKLERİ DİZİSİ: 62
FAUST

Bu kitap, Cumhuriyet Dünya Klasikleri Dizisi için özel olarak çevrilmiştir.

Yayına hazırlayan : Egemen Berköz

Dizgi : Yeni Gün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık A.Ş.

Baskı : Çağdaş Matbaacılık Yayıncılık Ltd. Şti.

Ağustos 1999

JOHANN WOLFGANG GOETHE

FAUST

Bir Fragman

Almancadan çeviren:

Yüksel PAZARKAYA

75. yıl coşkusuyla...

Hümanizma ruhunu anlama ve duymada ilk aşama, insan varlığının en somut anlatımı olan sanat yapıtlarının benimsenmesidir. Sanat dalları içinde edebiyat, bu anlatımın düşünce öğeleri en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir ulusun, diğer ulusların edebiyatlarını kendi dilinde, daha doğrusu kendi düşüncesinde yinelemesi; zekâ ve anlama gücünü o yapıtlar oranında artırması, canlandırması ve yeniden yaratması demektir. İşte çeviri etkinliğini, biz, bu bakımdan önemli ve uygarlık davamız için etkili saymaktayız. Zekâsının her yüzünü bu türlü yapıtların her türlüüne döndürebilmiş uluslarda düşüncenin en silinmez aracı olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyatın, bütün kitlenin ruhuna kadar işleyen ve sinen bir etkisi vardır. Bu etkinin birey ve toplum üzerinde aynı olması, zamanda ve mekânda bütün sınırları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi ulusun kitaplığı bu yönde zenginse o ulus, uygarlık dünyasında daha yüksek bir düşünce düzeyinde demektir. Bu bakımdan çeviri etkinliğini sistemli ve dikkatli bir biçimde yönetmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemeyen Türk aydınlarına şükran duyuyorum. Onların çabalarıyla beş yıl içinde, hiç değilse, devlet eliyle yüz ciltlik, özel girişimlerin çabası ve yine devletin yardımıyla, onun dört beş katı büyük olmak üzere zengin bir çeviri kitaplığımız olacaktır. Özellikle Türk dilinin bu emeklerden elde edeceği büyük yararı düşünüp de şimdiden çeviri etkinliğine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okurunun elinde değildir. 23 Haziran 1941.

Milli Eğitim Bakanı

Hasan Âli Yücel

SUNUŞ

Cumhuriyet'le başlayan Türk Aydınlanma Devrimi'nde, dünya klasiklerinin Hasan Âli Yücel öncülüğünde dilimize çevrilmesinin, kuşkusuz önemli payı vardır. Cumhuriyet gazetesi olarak, Cumhuriyetimizin 75. yılında, bu etkinliği yineleyerek, Türk okuruna bir "Aydınlanma Kitaplığı" kazandırmak istedik. Bu çerçevede, 1940'lı yıllardan başlayarak Milli Eğitim Bakanlığı'nca yayınlanan dünya klasiklerini okurlarımıza sunmaya başladık. Büyük ilgi gören bu etkinliği Milli Eğitim Bakanlığı'nca yayınlanmamış -ancak Aydınlanma Devrimi yarıda kalmasaydı yayınlanacağına kesinlikle inandığımız- dünya klasiklerini de katarak sürdürüyoruz.

Cumhuriyet

İYİYLE KÖTÜ, BİLİMLE BÜYÜ

ARASINDAKİ İNSAN:

FAUST

Dante Alighieri'nin "Tanrısal Komedi"sı (La Divina Commedia), Cervantes'in "Don Quijote"u, Shakespeare'in "Macbeth"i dünya yazınında nerede duruyorsa,

Goethe'nin "Faust"u da aynı yerdedir. Gelmiş geçmiş başyapıtlardan, dünya yazınının en yüce doruklarından biri.

Goethe'nin yaşamının sonuna dek uğraştığı Faust, onun çok kapsamlı yazın yaratımının da başyapıtı olmuştur. Goethe'nin yaşamıyla en çok bu yapıt özdeşleşmiş, yaşamıyla birlikte bu başyapıt da büyümüş, olgunlaşmış, Goethe'nin kimlik ve benliğiyle bütünleşmiştir.

Bir ömür süren bu yazın uğraşının ürünü: Urfaust (1772-1775), Faust I (1797-1801; 1806), Faust II (1800; 1824-1831) olarak bilinir. Bu yapıtlar Türkçeye de çevrilmiştir. Bu yapıtlar üzerindeki çalışma süreçlerinin bir de ara dönemleri vardır. Urfaust ile Faust I arasında basılmış bir Faust daha var: Faust - Bir Fragman (1788-1789). Büyük ölçüde Urfaust'u içerir, Faust I tasarımının imlerini taşır. Okunduğu zaman görülür ki, fragman niteliğine karşın, başlı başına bir bütündür. Rahatlıkla sahneye getirilebilir, değişik bir Faust metnidir. Goethe, bu nüshayı ilk kez 1790 yılında Leipzig'de bağımsız olarak yayınladı. Bu metnin Türkçe çevirisine raslamadığım için, Goethe'nin 250. doğum yıldönümünde Cumhuriyet'in okurlarına armağanı olarak, ben de bu nüshanın çevirisine kalkıştım. Kalkıştım sözüne döneceğim.

Faust adıyla ilk kez 1506 yılında karşılaşılıyor. Yaşadığı bilinen Faust üzerine ilk halk kitabıysa, 1587 yılında Frankfurt'ta basılıyor: Historia von D. Johann Fausten. Daha sonra sayısız çeşitli baskıları yapılıyor. Goethe, çocukken eline geçirdiği böyle bir halk işi baskıyı okuyarak, Faust ile tanışıyor. Aynı yıllarda, kukla oyunu olarak 16. yüzyıldan beri gösterilen Christopher Marlowe'nin oyunuyla da tanışıyor. Kabına sığmayan insan izleğiyle Faust, Marlowe'dan Klaus Mann'a yüzyıllar boyu pek çok yazara konu olmuştur. 1772 Ocağı'nda Goethe'nin, çocuğunu öldüren Susanne Margaretha Brandt'ın asılışına tanık olduğu sanılıyor. Bu genç kadın, şeytanın kendi içine yerleştiği inancındaydı. Goethe, bu olay üzerine, Urfaust'un ilk sahnelerini yazar. 1775 yılında Weimar'a getirdiği Urfaust'un günümüze kalan ilk elyazma nüshasıysa 1787 yılından.

Altmış yıl süren uğraşa ve çeşitli nüshalara karşın, hepsi bir bütünlük sergileyen Faust'un odağındaki izlek, insanın içinde iyi bir öz olduğuna inanan Faust ile Mephistopheles arasında buna ilişkin olarak girilen bahistir. Şeytancıl Mephistopheles, yoldan rahatlıkla çıkarılabilir bir insan imgesini savunur. Faust, insanın iyi olduğu savaşımını verirken, şeytan da, Tanrı'dan onu baştan çıkarmak üzere aldığı izinle, insan üzerindeki ters etkisini kullanır. İnsanın doğasında her iki kutup da vardır, iki kutbun bütünü ve bileşimidir. Ancak, yadsıyan ve mahveden şeytanın kolaylıkla yönlendireceği kutup, insanın tembel ve rahat yanıdır; yüzeye, sığılğa bakarak kanan, yüzeysel parlaklığa kanan yanıdır. Faust, bu yüzden, tıpkı kutsal kitapların öyküleri gibi, evrensel bir insan ve insanlık trajedisidir. Zira, iyiye yönelmek ister, ancak göz göre göre hep şeytana uyar, uçuruma yuvarlanır. Başkalarını da böylelikle mutsuz edip, uçuruma yuvarlar. Faust yerine bu trajediye insan adı da konulabilirdi. Aslında, Mephistopheles de insanın içindeki bu iki kutuptan; yadsıyan, olumsuz kutbun kişileşmesidir.

Goethe, bu kişileştirmeyi aydınlanma sürecinin insan anlayışı çerçevesinde gerçekleştirerek, evrensel bir çağdaş kurguya varır. Rönesans'la ortaya çıkmaya başlayan aydınlanmanın insanı, usa ve bilime inanmış, kör inancı yadsıyan, dünya işlerine yönelik olarak, düşünceyi eleyen, skolastik, dinsel, en son ve tek doğrucu çözümler olmayacağını benimseyen insandır.

Kapanıp kaldığı yerden dünyaya ve doğaya çıkmak, doğal yaratının kaynaklarını bulmak, yaratarak yaşama ve dünyaya katılmak ister. Kendi sınırlarını aşmak, uçsuz bucaksız olanaklara ve yaratı kaynaklarına ulaşmak ister.

İçerici yaratıcı güçle kaynar, sonsuzluğu özleyen bu gücü eyleme dönüştürmek için, çağırıldığı doğa ruhu, iblisten başkası değildir. Mephistopheles, Faust'un dinmek bilmeyen taşkın istem ve özlemine doyumlamak savındadır.

Goethe için, birey, evrenin kendisidir. Evrenin çekirdeği, dolayısıyla doğal ve anlaksal bütün gücü insanın içindedir, insan ben'idir. Bu yüzden, insan doğayla ve evrenle bir bütündür. Ama evrenin bu çekirdeği, içinden ve dışından şeytanın tehdidi altındadır, trajedisi de bu tehditten, bu tehdidi göre göre, uçuruma yürümesinden doğar.

Bu trajediye karşın, Ben, doğa ve evrenle bütünlüğünden, evrensel uyumdan aldığı güçle, özünü gerçekleştirmek, insan olarak açılıp boyutlanmak düşünce ve çabasıdır. Bu çaba, aynı zamanda bir kavrayışın da ifadesidir: Uyum, bir oluşum sürecidir doğada ve evrende. Her şey oluşur ve geçip gider, biter. Her şey sevgi ve tükeniştir. Oluşumdan tükenişe, her şey değişim ve dönüşüm süreci içindedir. Her şey, bütünün parçalarıdır, ama her şey hem kendi içinde, hem kendi dışında çelişkiler, kutuplar arasında bir gerilim ağı içindedir. Her şey sonsuz bir işleyişe dahildir.

Faust'un kabından taşarak, insan anlayışının yönsemesindeki oluşumu, ancak sevgiyle gerçekleşebilir. Mephistopheles, cinsel sevinin çekimiyle sevgi ilkesini tek boyuta indirgemek, dolayısıyla insan ruhunu ve anlayışını, tek boyuta, güdüsel değişimsizliğe teslim ve tutsak etmek için, şeytancıl çabasını yürütür. Oysa, Gretchen ile Faust, birbirlerine ilk bakışta bir sevgi bağıyla bağlanmışlardır, birbirlerini sevgiyle yüceltip, karşılıklı gerçekleştirmek, ruhlarını en görkemli çiçek gibi açtırma olanağına sahiptirler. Yaşam, bu ilişkide bütünüyle sevgiye dönüşme yeteneğindedir. Ancak, yaşam sevgi gibi en yüce duyguya bile sığmaz. Sevgi arıdır, yaşam karmaşık, çelişkili ve çok kutupludur. Sevginin seviye dönüşmesinin mayası iblisten, Mephistopheles'ten gelir. Böylece sevgi de, ruh dinginliği, iç huzuru, mutluluk yerine; suç, günah, huzursuzluk ve mutsuzluk olarak dönüşür.

Burada, çağdaş, aydınlıkçı, deneyci, eylemci insanın, kabı dışına çıkarak içine düştüğü çelişkiler de somutlanmaktadır. Bununla, yirmi birinci yüzyıla girerken, bütün gelişme ve ilerlemelerine karşın, bütün elde ettiklerine, ulaştıklarına karşın, varlığının dibinde bunalım (depresyon) tortusu gittikçe kalınlaşan, gittikçe daha yoğun biçimde yüze çıkıp dışarıya vuran insanı da haber vermektedir. Aslında, ilk varoluşundan, en son yok oluşuna dek insanın eylem, deney, duyumsama, duygu, öğrenme, bilgi, yanılma ve çelişki vb. eylem ve boylamlarından bir tin ve ten öznesi ve nesnesi, tin ve ten varlığı olarak yansıtılmıştır Faust.

Böyle bir varlığın, huzurlu bir oluşa ulaşması, kendini yadsımasıdır, tükenişidir, yok oluşudur, yani ölümdür. Oysa, ölüm bile bir erinç değil, durgunluk ve durağanlık değil, bir dönüşüm, yeni bir oluşumun başlangıcıdır. Bu yüzden, insan ruhu, anlayış ve benliğiyle, usu ve duygusuyla bir sınırdadır duramaz, bir sınırı da tanımak istemez. Ama bütün bu devini ve tanımazlıkta, onu oluşturan kutuplar, karşıt güçler birlikte işlevdedir, işlemektedir.

Yirminci yüzyılın büyük analitik psikoloji bilimcisi C.G. Jung, psikolojik çözümlemeyle şu saptamayı yapacaktır: "Kötü de aynı iyi gibi tartılmalıdır; zira iyi ile kötü aslında edimin ideal uzantılarından ve soyutlamalarından başka bir şey değildir, ikisi de yaşamın aydın-koygun görünümüne aittir." Jung, sonuçta içinden kötünün doğmayacağı iyi ve içinden iyinin doğmayacağı kötü yoktur diyerek, suç olmadan erdemsel bilincin olmayacağını, ayrımların kavranmadığı durumda da hiçbir bilincin olmayacağını belirtir. Bunun da birey olmanın vazgeçilmez koşulu olduğunu saptar. (C.G. Jung, Einleitung in die Religionspsychologische Problematik der Alchemie, S.47.) Faust, işte böylesine bir bireyselleşme sürecidir aynı zamanda.

Karşıt güçler yüzünden, oluşum ve dönüşüm yerine, cadı içitleriyle gençliği, değişimsizliği arayış mutsuzluğuna da düşer. Oysa gençlik, dönüşüm ve değişimle hep yeniden varoluştadır. Bunu benimsemek, içinde doğayı ve evreni barındıran yaratıcının kendindenliğini, alçakgönüllü oluşunu, gözütokluğunu da içerir. Böylece, taşkınlıkla, doyumsuzlukla oluşan kendinden alçakgönüllülüğü arasındaki çelişki, insan yaşamının süregelen bir çelişkisi olarak görünür.

Goethe, bütün nüshaları bir arada görüldüğünde, özetlemeye çalıştığımız bu insanı, ilişkileri ve çelişkileri, evrenselliği ve sınırsızlığı içinde bir büyük dramatik şiir olarak Faust yapıtında yapılandırır. Dük Karl August'a Roma'dan, İtalya gezisinden yazdığı 12 Aralık 1786 tarihli mektubunda Goethe, Faust Fragmanlarını bastırma kararıyla, kendini de ölmüş saydığını, bu yapıtı tamamlamak için sürdürebilme mutluluğuna ererse, yeniden yaşama dönmüş olacağını bildirir. Yaşamının sonuna dek Faust üzerinde çalışarak yaşar. Faust II ile Goethe için yapıt bütünlüktedir, zaten bunu tamamladıktan kısa bir süre sonra da ölmüştür. Ama onun insanlığa verdiği bu büyük yazın armağanı, her birey, her kuşak ve her çağ tarafından yeniden, yeniden yaratılmaktadır. Ernst

Beutler'in sözleriyle, "Goethe ana Faustunu insanlığa süresiz bir kalıt olarak yazdı. Faust'a başladığı zaman, yazdıkları, kendini ifadedir. Şiiri tamamlayan yaşlı yazarsa, bakışını kendi 'Ben'inden öbür insanlara çevirmeyi artık çoktan öğrenmiştir. Öğretmen olarak, bilge olarak onların arasında durmaktadır. Sorumluluk duymaktadır. Yapıtı, sorumluluk yükleyici, görevlendiricidir ve böyle algılanmayı bekler."

*

Daha önce yapılan çeviriler gibi, ilk kez yapılan bu çeviri de, duyulan bir sorumluluğun ürünüdür. Ama çevirmende huzursuzluk bırakan bir üründür. Çeviri, zaten bir serüvendir. Serüvense, tehlikelere açıktır. Faust gibi dramatik büyük, görkemli, mükemmel bir şiirin çevirisiyse, salt bir cürettir. Ama bilim çağının kabına sığmaz, sınıra gelmez insanı Faust gibi, bu cürete kalkışan çevirmen de, her satırın, her dizinin çevirisinin ayrı ve yeniden bir deney olduğunun bilincindedir. Bütün doğa bilimleri, deneysel bilimlerdir ve hepsinde bin deneyden, bin yanılığdan sonra, belki bir başarılı deney sonuca varır.

Bu çeviride de başarılı görünen dize ve satırların yanında, pek çok da yinelenmesi, belki daha onlarca, yüzlerce kez yinelenmesi gereken deneyler vardır. Bütünüyle böyle bir deneye girişmemi kolaylaştıran husus ise, kimya yüksek mühendisliği öğrenimimden çok, Goethe tarafından fragman olarak nitelendirilen bir nüshayı çevirmeye kalkışmak olmuştur. Metin bir fragmansa, bu çeviri de haydi haydi bir fragmandır, yani bitmemiştir. Ama aslından okuma olanağı olmayan Cumhuriyet okurlarına evrensel yazar Goethe'nin başyapıtı üzerine yine de bir fikir vermesini diliyorum.

Yüksel Pazarkaya
Temmuz 1999

FAUST

Bir Fragman

GECE

Yüksek kemerli Gotik bir odada
Faust, kürsü iskemlesinde huzursuz.

FAUST.

İşte, ah! felsefe,
Hem hukuk, hem hekimlik,
Hem de ilâhiyat ne yazık
Okudum hepsini, hummalı hevesle!
Okudum da ne oldum, zavallı ahmak!
Hâlâ önceki çaylak;
Sanım master, hatta doktor,
Nerdeyse on yıl oluyor,
Aşağı yukarı eğip büküp,
Öğrencileri avutup eğitip -
Görüyorum ki, bilemeyiz hiçbir şey!

Bu da yakıyor yüreğimi epey.
Gerçi zekiyim bütün o boşboğazlardan,
Doktor, master, yazar ve papazlardan;
Ne vicdan azabı duyuyorum, ne kuşku,
Ne cehennem, ne şeytan korkusu -
Buna karşılık bütün sevincim bitti,
Aklım hiçbir şeye ermedi gitti,
Taslamıyorum, bir şey öğretebilirim diye,
İnsanları iyiye, doğruya yöneltebilirim diye.
Üstelik param pulum da yok,
Dünyanın şanı şöhreti bana tok.
İt bile istemez böyle yaşamak!
Bu yüzden istedim sihirle uğraşmak,
Belki ruhun gücüyle dilin imi,
Çözer diye kimi gizemi;
O zaman döke döke acı terler,
Konuşmam her şeyden bihaber;
O zaman bilirim dünyayı
Ayakta tutan ustayı,
Görüp gizilgücü ve tohumu,
Kurcalamam artık şu bu mefhumu.

Ey, dolunay, baksana,
Son bir kez azabıma,
Kimi gece yarılarım
Bu kürsüde gözümü aralarım:
Kitaplar kâğıtlar üstünden sonra,
Üzgün dost, görünürsün bana!
Ah, gezebilsem dağın doruğunda
Senin o sevgili ışığında,
Dağın ininde ruhlarla süzülüp,
Çayırdan alacanla örülüp,
Ve sıyrılıp tüm bilgi dumanından,
Sağalabilsem yunup kırağından!
Vay! hâlâ bu zindanda mıyım?
Yere batası, pis oyukta mıyım!
Girer göğün sevgili ışığı bile
Boyalı camdan kırılıp bu izbeye.
Kitap yığınınıyla sınırlanmış pek,
Kurtlar kemirir, tozlar örter,
Ta yüksek kemere dek,
Dumanlanmış kâğıt çevreler;
Kupalarla, kutularla kuşatılmış,
Aygıtlarla dolu hıncahınç,
Atalardan kalan eşya korkunç -
Dünyan bu! Bu bir dünyaymış!

Soruyor musun hâlâ, yüreğin
Niçin ürkek göğsünde sıkışıyor?
Niçin anlatılmaz bir acı senin
Bütün yaşam hissini bastırıyor?
Yaşayan doğanın yerine,
Tanrı'nın insanları yarattığı,
Sarıyor seni duman ve küf içinde
Yalnızca hayvan iskeleti, ölü kemiği.

Kaç! haydi! çık dışarı açığa!
Ve şu gizem dolu kitap,
Nostradamus'un elinden,
Yetmez mi sana bu cevap?
Kavrarsın yıldızların yolunu,

Yöneltince doğa seni,
Açar o zaman ruhunu,
Anlarsın ruhların dilini.
Boşa, düşünceye dalmak burda
Kutsal imleri açıklamaz,
Süzülüp, ey ruhlar, etrafta,
Yanıt verin, işitiyorsanız!
Kitabı açar ve makrokozmozun işaretini görür.
Ay, hangi sonsuz haz, bu bakışta,
Akıyor birden bütün duyularımda?
Genç, kutlu yaşam mutluluğu,
Taze akkor sinir ve damarlarımda.
Bir Tanrı mı yazdı bu imleri,
İçimin fırtınasını dindiren,
Zavallı kalbimi sevindiren,
Ve bir güdünün gizemleri,
Doğa güçlerini çevremde sergileyen?
Bir Tanrı mıyım ben? Bu ne ışık!
Görüyor bu arı çizgilerde
Ruhum yaşayan doğayı önünde.
Şimdi anlıyorum bilgeyi apaçık:
"Ruhların dünyası kapalı değil;
Duyuların kör, kalbin ölü!
Haydi, çömez, yun eğil
Sabah kızılıyla fani göğsü!"
İşarete bakar.
Nasıl da her şey bütüne dokulanıyor!
Biri öbüründe işliyor ve yaşıyor!
Nasıl iniyor çıkıyor göğün güçleri
Birbirine sunup altın güğümleri!
Bereket kokan kanatlarla
Gökten yere dalanlarla,
Evreni uyumla çınlata çınlata!
Ne oyun! ama ah! bir oyun yalnızca!
Nerenden tutayım seni, sonsuz doğa?
Göğüsler, ya sizi? Pınarları tüm yaşamın,
Yeri göğü tutan direkler,
Solgun göğüs sizi ister -
Fıskırıp, sularsınız, ya ben boşa mı solarım?
Kitabın sayfasını isteksiz çevirir ve yeryüzü
ruhunu görür.
Nasıl da değişik bu imin bendeki etkisi!
Sen, ey yerin ruhu, daha yakınsın bana;
İşte yüceliyor gücüm kuvvetim daha,
Sanki yakıyor yeni şarap birden içimi.
Cüretini duyuyorum dünyaya açılmanın,
Yeryüzü sancısını, mutluluğu taşımanın,
Fırtınalarla durmadan boşuşmanın,
Batan gemi gıcırtısına aldırmanın.
Bulutlanıyor hava üstümde -
Ay saklıyor şavkını -
Fener yitiyor!
Buharlanıyor! - Seyriyor kırmızı ışınlar
Başımda - Esiyor
Bir ürperti kubbeden aşağı
Ve sarıyor beni!
Duyuyorum, süzülüyorsun çevremde, yakardığim ruh!
Çık, göster kendini!
Yüreğim liğmeleniyor! tuh!
Doğsun diye yeni duygular
Altüst oluyor bütün duyular!

Kalbimi salt sana verdim!
Gel! gel! gerekirse yaşamımı da veririm!
Kitabı kavrayıp ruhun imini gizem dolu söyler.
Kızılısı bir yalım çakar, ruh yalımda görünür.
RUH. Kim çağırır beni?
FAUST sırtını döner. Korkunç surat!
RUH. Beni müthiş çektin,
Katmanım boyunca emdin,
Ya şimdi -
FAUST. Vay! dayanamıyorum sana!
RUH. Yakarıyorsun, içine çekerce bana bakmaya
Sesimi işitip, çehremi görmeye,
İşte burdayım! - Ne sefil bir dehşete
Düşüyorsun üstün insan! Hani ruhun çağrısı?
Hani içinde bir dünya yaratan göğsü,
Bir dünya taşıyıp koruyan? Sevinç depremiyle
Kabaran, bize, ruhlara yükselmek istemiyle?
Nerdesin, Faust, sesin çalındı kulağıma?
Bütün gücünle sokuldun kucağıma?
Sen misin? nefesimle sarılıp,
Yaşamın diplerinden sarsılan,
Korkuyla kıvrılıp giden bir kurtçuk!
FAUST. Senden, yalımsı varlık, ne çekineyim?
Benim, ben Faust, ben de sencileyinim!
RUH. Yaşam selinde, eylem yelinde
Çalkanırım in çık,
Dokurum gel git!
Doğuş ve gömüt,
Sonsuz bir deniz,
Değişen bir dokuma,
Ateşten bir yaşama,
Böyle yaratırım uğuldayan tezgâhında zamanın
Ve dokurum canlı giyitini Tanrı'nın.
FAUST. Sen ki, geniş evreni dolanıp gezersin,
Edimli ruh, duyuyorum kendimi sencil!
RUH. Sen ancak kavradığın ruha benzersin,
Bana değil Yiter.
FAUST yıkılarak. Sana değil!
Kime öyleyse?
Ben, Tanrı'nın benzeri!
Oysa sana bile değil! Kapı vurulur.
Ey ölüm, bildim - bu benim çömez -
En güzel mutluluğum hiç oluyor!
Tam görüntüler doluyor,
Bu sinameki rahatsız etmese olmaz!
Wagner, geceliği ve başında gece külâhıyla, elinde
bir kandil. Faust, isteksiz döner.
WAGNER. Bağışlayın! inşaat ettiğinizi işittim;
Herhalde bir Yunan trajedisi okuyordunuz?
Bu sanattan ben de yararlanmak isterdim,
Zira, günümüzde çok etkili, biliyorsunuz.
Çok dinledim övgüyle söz edildiğini,
Oyuncu, papazı okutur denildiğini,
FAUST. Evet, papaz bir oyuncuysa;
Hani şu zamanda olmayacak iş de değil.
WAGNER. Ah, insan müzesine kapanmışsa,
Dünyadan habersiz, gün olsa bile tatil,
Dürbünle bile değil, uzaktan seyredip,
Nasıl yönetsin onu sonra ikna edip?
FAUST. İçinizde yoksa, boşuna.
Akmıyorsa ruhtan taşıp,

İlk coşkuyla hoşuna
Gitmiyorsa her kalbi aşıp,
Oturun orda! yapın yapıştırın,
Oturtun başka türlü bir yahni,
Üfürüp cılız yalımların
Bir avuç külünüzden eğni!
Hayran çocuklar ve maymunlar,
Buysa ağzınızın tadı.
Varamazsınız kalpten kalbe asla,
Kalbinizden gelmiyorsa.
WAGNER. Salt sunu, konuşmacı için mutluluk;
Farkındayım, ben gerilerdeyim daha çok.
FAUST. Arayın dürüst kazancın yolunu!
Olmayın zil takmış bir deli!
Taşır us ile sağduyu
Biraz beceriyle kendini;
Varsa söyleyecek şeyiniz,
Gerek mi, süslü sözü seçmeniz?
Evet, söylevleriniz, parlak mı parlak,
İnsanlığa kırpıntılar kıvrırır,
Sis yeli gibi can sıkarak laklak,
Kuru yaprakları güzce hışıldatır!
WAGNER. Ah Tanrım! sanat uzun;
Yaşamımızsa kısa.
Eleştirel çabamdan yoğun,
Bun alıyor göğüs ve kafa.
Ne güç araçları edinmek,
Kaynaklara ulaşmak için,
Daha yarı yola varmadan,
Garibanı karşılar ölüm.
FAUST. Parşömen mi kutsal pınar,
Susuzluğu sonsuz dindiren?
Bulamazsın serin bir umar,
Kaynamıyorsa ruhun kendinden.
WAGNER. Bağışlayın! büyük bir keyif,
Çağların ruhuna dalmak;
Görüp, ne düşünmüş bizden önce bir arif,
Sonra kendi geldiğimiz noktayla kıvanmak.
FAUST. Hey hey, ta arşı alâya kadar!
Dostum, eski zamanlar
Yedi mühürlü kitap bizim için.
Çağların ruhu dediğiniz şey,
Aslında kendi ruhunuzdur, bey,
Orda yansır çağlar sizin için.
Bu da gerçekten bir sefalet!
İlk bakışta sizden kaçarlardı.
Sandık odası, çöp sepet,
Olsa olsa fiyakalar, cakalar,
Özdeyişlerle ağız kulağa varan,
Kuklaların ağızına yakışan!
WAGNER. Salt dünya! yüreği, ruhu insanın!
Herkes ister bunu biraz kavrasın.
FAUST. Evet, ne demekse kavramak!
Çocuğun gerçek adını kim koyacak?
Bunu biraz kavrayan çok az kişi,
Dolu yüreklerini koruyamayan budala,
Duygu ve görgüsünü döküp ayaktakımına,
Oldum olası yakıldı ya da çarmıha gerildi.
Özür dilerim, dostum, gece hayli ilerledi,
Bu defalık burada keselim.
WAGNER. Sabaha dek isterdim uyumayıp,

Sizinle böyle bilgece söyleşelim. Çıkar.
FAUST. Tümden silinmez işte umut kafadan,
Uğraşırsa böyle yavan işlerle,
Hırslı ellerle define diye eştikçe,
Sonunda sevinir bulup bir solucan!

Faust, Mephistopheles.

FAUST.
Ve bütün insanlığın payına düşenin,
Kendi içimde isterim tadına varmak,
Anlağımla doruğu ve uçurumu kavramak,
Sevincini üzüncünü göğsüme yığmak,
Kendi özümü onların özülle yoğurmak,
Ve ben de onlar gibi, sonunda zıbarmak.
MEPHISTOPHELES. Ay, inan bana, kimi binlerce yıl
Bu sert yemeği çiğner de,
Beşikte ve teneşirde
Bu bayat mayalı hamuru hazmedeni ara da bul!
İnan bize, bütün bunlar
Anca bir Tanrı'ya yarar;
Kendisi sonsuz nur içinde,
Zifiri karanlığı getirdi bize,
Oysa size uyar bir tek gündüz ve gece.
FAUST. Ne ki, ben isterim!
MEPHISTOPHELES. Buna eyvallah derim!
Ama bir endişem var;
Zaman kıt, sanat zor.
İsterseniz, ders veririm.
Bir şairle birleşin,
Bey düşünmeden düşünceye gezsin,
Ve bütün soylu nitelikleri
Saygın tepenize yığsın,
Aslanın cesaretini
Geyiğin hızını,
İtalyan'ın ateşli kanını,
Kuzeyin devamlılığını.
Size sırrını bulsun,
Hileyi keremle buluştursun,
Sımsıcak gençlik güdüleriyle
Âşık olmanızı sağlasın.
Ben de isterim böyle bir bay tanımayı
Bay mikrokozmoz kordum onun adını.
FAUST. Neyim öyleyse ben,
Elde edemezsem insanlığın tacını,
Kışkırtan bütün duyuları?
MEPHISTOPHELES. Neysen osun - nihayet sen,
Geçirsen de başına milyonlarca lüleli bir peruk,
Geçirsen de ayağına bir çorap büyük mü büyük,
Neysen osun işte yine sen.
FAUST. Görüyorum, boşuna bütün servetini
İnsan zihninin, kendime kapmışım,
Sonunda otursam bulup yerimi,
Kaynamaz içten yeni bir güçle bakışım;
Ne gittim bir arpa boyu ileri,
Ne bir adım sonsuzluk üzeri.
MEPHISTOPHELES. Güzel beyim, niye her şeyi görmek,
Her şeyin görüldüğü gibi;
Daha akıllı olmak gerek,
Uçup gitmeden yaşam sevinci.
Kör şeytan! elbette el ayak

Saç baş hepsi senin;
Benim değil mi, tadına varmak
Peki yeni bir şeyin?
Altı aygırın parasını verirsem,
Benim olmaz mı güçleri?
Makbul bir adamım, sürersem,
Yirmi dört ayağım varmış gibi.
Öyleyse, boşver düşünmeyi gel,
Birlikte gidelim yedi düvel.
Dinle beni: spekülasyona dalan herif,
Döndürür onu çayırdaki kötü ruh
Bostan beygiri gibi hafif,
Oysa çevre taze yeşil ot dolu.
FAUST. Nerden başlayalım öyleyse.
MEPHISTOPHELES. Buradan gidelim haydi.
Bu ne biçim bir işkence yeri?
Bu nasıl bir hayat,
Kokutur seni ve çömezleri bayat bayat?
Bırak onu işkembeci komşu bey yesin!
Saman öğütmekten ne beklersin?
Bilebildiğin en iyi konuya,
Oğlanları sakın karıştıрма.
Dışarda galiba biri var!
FAUST. Canım görmek istemiyor onu.
MEPHISTOPHELES. Zavallı oğlan çok bekliyor,
Gitmesin almadan avuntusunu.
Hadi, ver bana çüppenle takkeni;
Enfes yakışacak bana bu kıyafet.

Üstünü değiştirir.

Bırak artık bana tekkeni!
Bana bir çeyrek saat yeter;
Sen de hazır ol, başlasın güzel sefer!

Faust çıkar.

MEPHISTOPHELES Faust'un uzun cübbesiyle.
Hor gör usla bilimi,
İnsanın en yüce gücünü,
Gözbağı ve sihirle yalnız
Sahte ruh parlasın yıldız yıldız,
Avcuma aldım demektir seni mutlaka -
Yazgı ona bir anlak vermiş,
Başboş hep öne atıla atıla,
Aceleci gayret görmezmiş
Yeryüzü sevincini yalnızca.
Onu çekeyim de yaşama öyle müthiş,
Sığ anlamsızlıklara,
Çırpınsın, katılsın, olsun yapış yapış,
Ve doyumsuzluğu karşısında
Aç dudaklar önünde yeme içme salınmış;
Can bulmak için boşuna yalvaracak,
Canını şeytana vermek istemezmiş,
O zaman yerin dibine batacak!

Bir öğrenci girer.

ÖĞRENCİ. Ben yeniyim burada,
Saygıyla çıkıyorum huzura,
Konuşup tanımak için
Adını övdüğü kişiyi herkesin.
MEPHISTOPHELES. Pek naziksiniz!
Herkes gibi birini görmektesiniz.
Başkalarıyla da görüştünüz mü?
ÖĞRENCİ. Lütfen, dinleyiniz sözümü.
Geliyorum büyük coşkuyla,

Param az ama canla başla,
Anam istemedi beni göndermek,
İstiyorum burda iyi şeyler öğrenmek.
MEPHISTOPHELES. Bunun için burası en doğru yer.
ÖĞRENCİ. Açıkça, böyle bir yerde kim durmak ister:
Bu duvarlar, bu salonlar içinde,
Böyle bir yer hiç yok gözümde.
Dar mı dar bir uzam,
Ne bir ağaç, ne yeşil bir tutam,
Hele dersliklerde, sıralarda,
Körelir göz, kulak ve kafa.
MEPHISTOPHELES. Alışmaya başlı.
Bebek de memeye sarılmaz,
Ana karnından çıkar çıkmaz.
Beslenir sonra keyifle memeye sarılılı.
Çekecektir sizi de bilgeliğin göğsü
Her geçen gün daha bir kösnü.
ÖĞRENCİ. Sarılayım onun boynuna seve seve;
Ama, söyleyin, nasıl ulaşırım o eceye?
MEPHISTOPHELES. Ayrılmadan bir de şunu söyleyin,
Öğrencisi olacaksınız hangi fakültenin?
ÖĞRENCİ. İyice bilgin olmak isterim,
Ne varsa üstünde yerin
Ve de içinde göklerin,
Bilimi ve doğayı kavrasam derim.
MEPHISTOPHELES. Doğru yoldasınız, ama serin
Tutun kafayı, dağıtmayın.
ÖĞRENCİ. Canla başla girdim bu işe;
Ama elverirdi elbette
Biraz da özgürlük, eğlence ve neşe
Yazın güzel tatil günlerinde.
MEPHISTOPHELES. Zamanı iyi kullanmak gerek,
Düzen, ama zaman kazandırır pek.
Bu yüzden, sevgili dostum, size
Öğütlerim mantık dersini önce.
Orda insan anlayışı eğitimden geçer,
Kendine demirden bir kafes örür,
Düşmez o zaman insan başka,
Düşün yolu dışında, bir aşka,
Yoksa sağa sola şaşkın,
Ora bura dolanıp durmasın.
Sonra öğretirler bazı gün,
Düşünmeden yaptığınızı dün,
Diyelim, yemek içmek,
Bir! 'ki! üç!, nasıl etmek gerek.
Gerçi düşünce işletmesi,
Başlı başına bir dokuma eseri,
Bir adım, bin ipi oynatır,
Mekikler bir oraya bir buraya,
Akar ipler görünmeden araya,
Bir vuruş bin bağlantıdır:
Filozof girer içeriye,
Kanıtlar size, bu böyledir diye.
İlk adım şöyle, ikinci böyle,
Bu yüzden, üçüncü ve dördüncü öyle;
Birinci ve ikinci olmazsa,
Üçüncüyle dördüncü hiç olmaz.
Öğrenciler överler bunu her yerde,
Dokumacı olmazlar ama sadece.
İstenirse yaşayanı görüp bilmek,
Gerekir zihni söküp silmek.

Sonra kalır avcunda, ne yazık,
Parçalar, anlak bağı yoktur artık.
Doğanın el becerisi, der buna kimya!
Bilmez nasıl, alır kendini alaya.
ÖĞRENCİ. Sizi tam anlayamıyorum.
MEPHISTOPHELES. Yakında kolaylaşır yorum,
Öğrenince her şeyi indirgemeyi
Ve esaslı biçimde tasnif etmeyi.
ÖĞRENCİ. İyice aptallaştım bütün bunlardan şimdi,
Bir değirmen dönüyor kafamın içinde sanki.
MEPHISTOPHELES. Ardından da her şeyden önce
Siz metafiziğe yönelince,
Görürsünüz, derinden kapmışsınız,
İnsan beynine girmeyeni almışsınız;
Kafaya girse de, girmese de,
Görkemli bir söz hizmete amade.
Ama önce bu ilk yarı yıla girin
Ve en düzenli biçimde geçirin.
Günde beş dersiniz olacak;
Zil çalar çalmaz sınıfta olun şıppadak!
Önceden hazırlanın iyice,
Her bölümü okuyun hece hece,
Daha iyi görürsünüz sonra,
Bir şey demediğini kitaptan başka;
Ama yazın aynı zamanda harıl harıl,
Ruhül Kudüs yazdırıyormuş gibi mırıl mırıl!
ÖĞRENCİ. Bunu bana bir kez söylemek yeter!
Bunun yararı gün gibi açık;
Yazarsan ak kâğıda kara kalemle eğer,
Kalır sana evde de sadık.
MEPHISTOPHELES. İyi de, şimdi bir fakülte seçmek gerek.
ÖĞRENCİ. Hukuk bilginliği bana gelmez.
MEPHISTOPHELES. Bu yüzden sizi kınamam gerekmez.
Bu öğretinin halini bilirim pek.
Varisidir birbirinin kanun ve hukuk,
Hastalık gibi kuşaktan kuşağa,
Bulaşır durur çokluk;
Taşınır sinsi sinsi oradan oraya.
Us, saçmalık olur, iyilik ceza;
Yandın, bir torunsan eğer!
Doğuştan gelen hakkımıza,
Vermez, ne yazık! kimse bir değer.
ÖĞRENCİ. Tiksintim artıyor sözlerinizle.
Ne mutlu, sizden öğrenene!
Nerdeyse ilâhiyata yazılacağım.
MEPHISTOPHELES. Umarım, sizi yanıltmayacağım.
Bu bilime gelince,
Yanılmamak elde değil,
İçi zehir dolu sinsice,
İlâçtan ayırmak kolay değil.
Burada da en iyisi, yalnız bir derse girmek,
Ve hocanın her dediğine kulak vermek.
İşin aslı - sözden şaşmayın siz!
O zaman sağlam kapıdan girersiniz
Kesin bilginin tapınağına.
ÖĞRENCİ. Sözün de bir kavramı olmalı ama.
MEPHISTOPHELES. Pekâlâ! Yalnız gereksiz onca korkulu çile,
Zira kavramlar olmasa bile.
Tam vaktinde bir söz girer konuma.
Sözlerle bir iyi kapışılır,
Sözlerle bir sistem tartışılır,

Sözlere bir iyi inanır insan,
Sözden aparamaz hiçbir korsan.
ÖĞRENCİ. Bağışlayın, bir sürü soruyla meşgul ediyorum sizi,
Bir zahmet daha vereceğim, yalnız.
Söyler misiniz güçlü fikrinizi
Tıp üzerine de dolaysız?
Üç yıl uzun bir zaman sayılmaz,
Tanrım! geniş bir alan bu sürede aşılmaz.
Ama ufak bir ima
Gerisini getirir.
MEPHISTOPHELES kendi kendine. Sıktı artık ama
Bu kuru laflar, haydi gir yine şeytan rolüne.
Yüksek sesle. Tıbbın özünü anlamak kolay;
Öğrenirsiniz küçük evreni, büyük evreni,
Sonunda varır varacağına her olay,
Olur Tanrı'nın dediği.
Boşunadır etrafta bilimsel gezinmeniz,
Herkes hak ettiğini öğrenir.
Kim ama yaşanan ana olursa haiz,
Adam olmuş demektir.
Güçlü kuvvetlisiniz oldukça,
Sakınmazsınız gözünüzü budaktan,
Kendinize güven duydukça,
Size kalır meydan.
Özellikle kadın kısmına hükmü öğrenin;
Ah ü vahları bitmez,
Binlerce kez,
Bir açıdan edin onları tatmin,
Ve biraz saygın davranıp,
Düşürün ardınıza tıp tıp.
Önce bir sanla onları çekmeli,
Sanatınız, bütün sanatlardan üstündür diye,
Hoş geldin deyip sür sonra oraya buraya eli,
Bunun için yıllar uğraşır başka bir deli,
Tutmayı bilin nabızcığı,
Unutmayın ateşli cin bakışla kavramayı,
Güzelcene ince belden,
Ne kadar sıkıdır, duyumsamak için elden.
ÖĞRENCİ. Şimdi oldu işte! Anlaşıyor ne, nasıl?
MEPHISTOPHELES. Karadır, değerli dost, kurallar asıl,
Ve yeşil, yaşamın altın ağacı.
ÖĞRENCİ. Yemin ederim size, sanki başımda var düş tacı.
Bir başka zaman sizi rahatsız edebilir miyim,
Derin bilgeliğinizin dibine inebilir miyim?
MEPHISTOPHELES. Elimden geleni ardıma komam.
ÖĞRENCİ. Kesinlikle yine ayrılamam,
Sunmalıyım size daha anı defterimi.
Esirgemezse himmetiniz benden bu imi!
MEPHISTOPHELES. Pekâlâ. Yazıp verir.
ÖĞRENCİ okur. Eritis sicut Deus scientes bonum et malum.
(Tanrı gibi olacak, iyiyi kötüyü bileceksiniz.)
Saygıyla kapatır ve izin ister.
Takıl bakalım eski meselin ve yengem yılanın peşine,
Görürsün gününü elbet isteyince benzemek Tanrı'nın eşine!
Faust girer.

FAUST. Şimdi nereye?
MEPHISTOPHELES. Canın nereye isterse.
Görürüz küçük, sonra büyük evreni.
Ne sevinçler, ne yararlar var,
Bulacaksın gezi boyu beleş otlaklar!
FAUST. Ama uzun sakalımla bak,

Hafif yaşam tarzı bana uzak.
Bu deneyim başarıyla sonuçlanmaz;
Bilemedim hiç dünyaya çıkmayı biraz.
Alçaklık duygusu geliyor başkaları yanında;
Utanıp sıkılacağım daima.
MEPHISTOPHELES: Bak dostum, bunların hepsi geçer,
Kendine bir güvenden mi, yaşam da seni seçer.
FAUST. Evden nasıl çıkacağız peki?
Nerede araba, atlar ve uşak?
MEPHISTOPHELES. Sereceğiz yalnızca bir pösteki,
O bizi göklerde uçuracak.
Ama bu pervasız adımı atmak için,
Almayacaksın yanına büyük bir çıkın.
Birazcık yalınhava, benim elimden,
Kaldırır bizi hemencecik yerden.
Ve hafifsek, tez çıkarız yukarlara;
Kutlarım seni yeni yaşam tarzına.

LEİPZİG'DE AUERBACH BODRUMU

Neşeli ahabpların içki alemi.

FROSCHE. İçen yok mu? gülen yok mu?
Öğreteyim size ne demek somurtu!
Olmussunuz sanki ıslak saman.
Par par yanarsınız başka zaman.
BRANDER. Senin yüzünden; bir şey yaptığın yok,
Ne bir salaklık, ne de başka bir bok.
FROSCHE. Bir bardak şarabı onun başından
aşağı döker.
Al işte ikisini de.
BRANDER. Çifte domuz!
FROSCHE. Siz isteyince, biz de oluruz!
SIEBEL. Hır çıkaran kapı dışarı!
İçin, çağırın mecliste bağı açık bir şarkı!
Haydi! Yahey! hey!
ALTMAYER. Vay bana, hapı yuttum!
Pamuk ver! patlayacak kulağım.
SIEBEL. Çınlayınca kubbe,
Duyulur o zaman basın kudreti de.
FROSCHE. Doğru, dışarıya havayı bozan!
A! tara lara da!
ALTMAYER. A! tara lara da!
FROSCHE. Gırtlak akordu tamam.

Şarkı söyler. Sevgili kutsal Roma İmparatorluğu,
Nasıl hâlâ ayakta durmaktadır?

BRANDER. Pis bir şarkı! Tuu! politik bir şarkı,
İlençli şarkı! Yatıp kalkıp Tanrı'ya şükredin,
Roma İmparatorluğu sizin derdiniz değil!
Bense en büyük kazanç bilirim,
Ne Kayzerim, ne başvezirim.
Ama bizim de bir başımız olmalı;
Gelin seçelim kendimize Papa'yı.
Bilirsiniz, ağır basar hangi nitelik,
Adamı büyültür bir metelik.

FROSCHE şarkı söyler. Haydi kanatlan, Bayan Bülbül,
On bin selamla sevgiliye süzül.
SIEBEL. Selam yok sevgiliye! işitmek istemem, bana kulak ver!

FROSCH. Selamla sevgiliye öpücük! sana da halt etmek düşer!

Şarkı söyler. Aç sürgüyü! sakın gecede.

Aç sürgüyü! sevgili beklemede.

Kapat sürgüyü! sabah erken.

SIEBEL. Evet, söyle, söyle dur, öv ve yücelt onu sen;

Zamanım gelince, ben de gülerim elbet.

Beni faka bastırdı, seni de bastırır bir müddet.

Sevgili diye yaraşır ona cinci cüce,

Eder kavşakta onunla meşk;

İhtiyar zampara, Blocksberg'den inince,

İsterse dırıldasın ona dörtnala, iyi geceler aşk!

Akıllı uslu bir herif, sapına kadar gerçek

Yosmaya fazla gelir böyle bir erkek.

Selam melam istemem,

Camını kırmak varken!

BRANDER masaya vurarak.

Dikkat! dikkat! Beni dinleyin!

Baylar kabul edin, anlarım ben hayattan,

Sevdalılar oturmuş sizcileyin,

Sevinirim onlara, şöyle geceleyin,

Adlarına layık bir şey sunmaktan:

Dikkat edin! En yeni usulden bir şarkı!

Söyleyin yüksek sesle nakaratı.

Şarkı söyler. Bir sıçan vardı bodrumda,

Bir eli yağda bir eli balda,

Besleyip bir güzel göbeği,

Sanki Doktor Luther misali.

Aşçı kadın zehir koydu,

Dünya ona dar oldu,

Canına aşk düşmüş gibi.

KORO sevinçle haykırarak. Canına aşk düşmüş gibi.

BRANDER. Girdi çıktı, dolandı durdu,

Her irkintiden su içti,

Kemirdi, tırmaladı, vurdu,

Tüm evi, dinmedi hiddeti,

Korkuyla atlayıp sıçrasa bile,

Zavallı hayvana artık yetti,

Canına aşk düşmüş gibi.

KORO. Canına aşk düşmüş gibi.

BRANDER. Korkuyla güpegündüz

Mutfağa koştı geldi,

Ocağa düştü, uzanıp dümdüz,

Titreyip solundu serisefil.

Orda güldü zehirci kadın üstelik:

"Hah! cartayı çekiyor düdük,

Canına aşk düşmüş gibi."

KORO. Canına aşk düşmüş gibi.

SIEBEL. Nasıl da seviniyorlar saflar!

Benim için gerçek bir sanat,

Zavallı sıçanlara zehir saçmak!

BRANDER. Anlaşılan açıyorsun onlara kanat?

ALTMAYER. Koca karın, boş tabak!

Çaresiz olur evcil ve uysal;

Şişmiş sıçana bak,
Görürsün kendi yansını doğal.

Faust ile Mephistopheles.

MEPHISTOPHELES. İmdi seni her şeyden önce
Götürmeliyim neşeli bir meclise,
Göresin diye, ne kolay yaşam.

Halka burda her gün bayram.

Azcık nükte, çokça keyif

Dar halay döner herkes uçuk,

Tıpkı kedi yavrusuyla kuyruk.

Başları ağrımadıkça hafif,

Meyhaneci hesap sormadıkça,

Tasasız neşelidirler açıkça.

BRANDER. Yolcu bunlar besbelli,

Görülüyor halleri terelelli;

Bir saat olmamıştır buraya geleli.

FROSCH. Gerçekten hakkın var! Var mı benim

Leipzigim gibi!

Küçük bir Paris ve eğitir insanını.

SIEBEL. Bu yabancılar sence kim?

FROSCH. Gidip bakayım; dolu bir kadeh

Ve süt dişi gibi çekeyim,

Burunlarından kurtları pehpeh.

Bana öyle geliyor ki, bunlar soylu,

Somurtkan görünüyorlar ve de gururlu.

BRANDER. Şarlatan bunlar, var mısın bahse!

ALTMAYER. Belki de!

FROSCH. Dikkat, basıyorum düğmelerine.

MEPHISTOPHELES. Faust'a. Şeytanı hiç fark etmez bu millet,

Yakalarına yapışsa bile.

FAUST. Saygı selam, beyler!

SIEBEL.

Sağol, saygı selam bizden.

Mephistopheles'i yandan seyredip, alçak sesle.

Herifin bir ayağı sekiyor, acaba neden?

MEPHISTOPHELES. İzninizle biz de oturabilir miyiz?

Burada olmayan iyi bir içecek yerine,

Mecliste biz de eğlenebilir miyiz?

ALTMAYER. Benziyorsunuz, güç beğenir birine.

FROSCH. Herhalde geç çıktınız Rippach'tan yola?

Geç vakit mi akşam yemeği yediniz Bay Hans ile?

MEPHISTOPHELES. Bugün ona şöyle bir uğradık yolda;

Son bir kez konuştuk onunla.

Amcaoğullarını anlattı bir dolu,

Herkese selam gönderdi toplu.

Eğilerek Frosch'u selamlar.

ALTMAYER alçak sesle. Gördün mü! İşini biliyor!

SIEBEL. Benziyor açıkgöz bir patrona!

FROSCH. Bekle hele, şimdi gösteririm ben ona.

MEPHISTOPHELES. Yanılmıyorsam, usta seslerden

Bir koro işittik?

Muhakkak, şarkı bu kubbeden

Mükemmel yankılanır!

FROSCH. Siz bir virtüöz olmalısınız mahut?

MEPHISTOPHELES. Ne gezer! Vermeyince Mabut, neylesin Mahmut.

ALTMAYER. Bize bir şarkı söyleyin!

MEPHISTOPHELES İstiyorsanız, hepimiz sahiden.

SIEBEL. Ama yepyeni bir parça!

MEPHISTOPHELES. İspanya'dan geliyoruz topluca,

Şarabın ve şarkının güzel memleketinden. Şarkı söyler.

Bir zamanlar bir kral varmış,
Onun dev bir piresi varmış -
FROSCHE: Dinle! Bir pire! Siz mi yazdınız bunu?
Bir pire, gel de sevme tertemiz konuđu.
MEPHISTOPHELES şarkı söyler.

Bir zamanlar bir kral varmış,
Onun dev bir piresi varmış,
Ona sevgisi hiç de az deđilmiş,
Sanki öz ođlu gibi.
Kral terzisini çağırır,
Terzi karşısına dikilir.
Haydi ölç bu genç asilzadeye
Pantolonla giysiler.

BRANDER. Terziye sıkıca tembih etmeyi unutma,
Ölçüyü tam tamına alsın,
Eğer kellesini seviyorsa,
Pantolonun hiç kıvrılmasın!

MEPHISTOPHELES. İpekle kadifeye
Bizimki büründü,
Sırmalı kadifeye
Bir de haç göründü,
Bakan oldu hemen,
Büyük yıldız taktı.
Kardeşleri bilem
Sarayda bey oldu.

Beylerin hanımların,
Sarayda huzuru kaçtı,
Kraliçenin hizmetkârın
Her yanı ısırıktı,
Eđilip bükülemediler,
Kaşınıp dökülemediler.
Bizse kırılıp ölürüz
Hemen biri ısırınca.

KORO sevinçle haykırarak. Bizse kırılıp dökülürüz
Hemen biri ısırınca.

FROSCHE. Bravo! Bravo! çok güzeldi!
SIEBEL. Her pirenin hali böyle olsun!
BRANDER. Parmak uçlarıyla bir güzel kap!
ALTMAYER. Yaşasın özgürlük! Yaşasın şarap!
MEPHISTOPHELES. İçerdim severek özgürlüğe bir bardak,
Şaraplarınız olsaydı biraz daha iyi.
SIEBEL. İstemeyiz bunu bir daha duymak.
MEPHISTOPHELES. Korkarım, meyhanecinin hoşuna gitmez,
Yoksa sunardım değerli konuklara
Bizim mahzenden bir kez.
SIEBEL. Haydi hemen, sorumluluk bana.
FROSCHE. Çıkarın iyi bir bardak, edelim size yordaklık.
Ama çok ufak olmasın tadımlık;
Zira vermek için yargımı,
Ağzımın içi dolmalı.
ALTMAYER alçak sesle. Ren yöresindensiniz, sanırım.
MEPHISTOPHELES. Bir matkap bulun.
BRANDER. Ne olacak meretle?
Fıçılarınız önünde durmuyor ki kapının?
ALTMAYER. Arkada meyhanecinin gereçleri var sepetle.
MEPHISTOPHELES matkabı alır. Frosch'a.

Hadi söyleyin, neyin tadına bakmak istersiniz?

FROSCH. Niçin soruyorsunuz? Çeşitleriniz mi var?

MEPHISTOPHELES. Herkese istediğini sunar.

ALTMAYER Frosch'a. Aha! yalanmaya başladın bile densiz.

FROSCH. Peki, madem seçebilirim, öyleyse Ren şarabı isterim.

Memleket en iyi nimetleri verir, derim.

MEPHISTOPHELES, Frosch'un oturduğu yerde, masanın kenarına matkapla bir delik burgulayarak.

Biraz balmumu bulun, hemen yapmak için tıpayı.

ALTMAYER. Vay, bunlar üç kâğıtçı oyunları.

MEPHISTOPHELES Brander'e. Ya siz?

BRANDER. Bana şampanya,

İyice köpüklü olsun ama!

Mephistopheles deler, biri de bu arada balmumlu tıpaları hazırlamıştır ve tıkar.

BRANDER. Her zaman yabandan kaçınılmaz,

İyi şeyler çoğun bizden çok ırak.

İyi bir Alman erkeği Fransızdan hoşlanmaz,

Ama şaraplarını içer bayılarak.

SIEBEL, Mephistopheles onun yerine yaklaşırken.

İtiraf edeyim, buruktan hoşlanmam sakın,

Bana bir bardak hakiki tatlıdan verin!

MEPHISTOPHELES deler. Hemen bir Tokay aksın sizin için.

ALTMAYER. Yok, beyler, yüzüme bakın!

Bizimle dalga geçiyorsunuz, kabul.

MEPHISTOPHELES. Ay! Ay! Sen böyle soylu konukları bul,

Biraz fazla ileri gitmek olur.

Tezden! Lâf sen şöyle dur!

Hangi şaraptan sunayım?

ALTMAYER. Olsun da! hangisinden olursa olsun.

Bütün delikler açılıp, tıkaçlarla tıkandıktan sonra,

MEPHISTOPHELES tuhaf tavırlarla.

Salkım kütükte!

Boynuz tekede.

Üzüm sulu, asma odun,

Tahta masa, şarap sun.

Doğaya derin bir bakış!

İşte tansık, yeter inaniş!

Şimdi çekin tıpaları, keyfinize bakın.

HEPSİ, tıpaları çeker ve herkesin bardağına istediği şarap akar.

Ey güzel çeşmeler, bizim için akın!

MEPHISTOPHELES. Ama dikkat, hiçbir şeyi unutmayın sakın.

Tekrar tekrar içerler.

HEPSİ şarkı söyler. Keyfimiz tam yamyam keyfi,

Beş yüz dişi domuzdan iyi.

MEPHISTOPHELES. Halk özgür, bakın, keyifleri gıcır!

FAUST. Canım artık gitmek istiyor.

MEPHISTOPHELES. Önce dikkat edin, açılır,

Şimdi hayvan yanları kor kor.

SIEBEL, dikkatsizce içerken, şarap yere dökülür ve yalım olur.

İmdat! Yangın! imdat! Yanıyor cehennem!

MEPHISTOPHELES yalımla konuşarak.

Rahat dur, sevimli öğem! Adamlara.

Bu kez salt bir damla Araf ateşi.

SIEBEL. N'oluyor? Durun! pahalı olacak bunun bedeli!

Bizim kim olduğumuzu bilmiyorsunuz hem.

FROSCH. Bunu yapayım deme bir daha!

ALTMAYER. Ben derim, yengeç adımı burdan çark ede.
SIEBEL. Ne, efendi? Devam deyip cürete,
Burda abrakadabra ha?
MEPHISTOPHELES. Sakin ol, eski şarap fıçısı!
SIEBEL. Süpürge sapı!
SIEBEL. Bize kafa mı tutmak istiyorsun?
BRANDNER. Bekle! Sopayı yeyince anlarsın.
ALTMAYER masadan bir tıpayı çeker, üstüne yalım sıçrar.
Yanıyorum! yanıyorum!
SIEBEL. Büyü!
Vurun! Herifin kanı helâl, yürü!
Bıçakları çekip, Mephistopheles'in üzerine yürürler.
MEPHISTOPHELES ciddi bir tavırla.

Sahte söz sahte suret
Çarpıtır anlamla mekânı!
Hem o cihet, hem bu cihet!

Şaşkınlıkla durup, birbirlerine bakışırlar.
ALTMAYER. Nerdeyim? Ne güzel ülke!
FROSCH. Bağlar! Gerçek mi gördüğüm?
SIEBEL. Ve üzümler hemen elinde!
BRANDER. Burada, şu yeşil çardağın altında,
Şu kütüğe bakın! Bakın şu salkıma!
Siebel'in burnunu tutar, öbürleri de karşılıklı birbirlerinin burnuna yapışarak,
bıçaklarını kaldırırlar.
MEPHISTOPHELES yukardaki gibi.

Yanılsama, gözbağını çöz!
Ve görün, şeytanın şakası ne.

Faust ile birlikte yok olur, adamlar birbirlerinden ayrılırlar.
SIEBEL. Ne var?
ALTMAYER. Nasıl?
FROSCH. Bu senin burnun muydu?
BRANDER Siebel'e. Seninki de benim elimde!
ALTMAYER. Bir çarpılmaydı, bütün gövdeyi sarstı!
Bir iskemle verin, halsizlik bastı.
FROSCH. Yok, desenize, ne oldu?
SIEBEL. O herif nerde, geçirirsem elime,
Canı cehenneme!
ALTMAYER. Kendi gözümle gördüm onu
Bir fıçıya binmiş, terk ederken bodrumu -
Ayaklarım kurşun gibi ağır.
Masaya dönerek.
Benim! Şarap akar mı daha şıkır şıkır?
SIEBEL. Hepsi aldatmaydı, yalan dolan.
FROSCH. Ama şarap gibiydi ağzıma dolan.
BRANDER. Peki üzümler neydi?
ALTMAYER. Gel de tansığa inanma şimdi!

CADI MUTFAĞI

Alçak bir ocakta, ateşin üstünde büyük bir kazan duruyor. İçinden yükselen buharda çeşitli görüntüler canlanır. Kazanın yanında uzunkuylulardan erkek bir maymun oturmakta, kazanı köpürterek, taşmamasına dikkat etmektedir. Uzunkuyluk dişi maymun yavrularıyla ocağın yanında oturup ısınmaktadır. Duvarlar ve tavan en garip cadı eşyalarıyla donanmıştır.

Faust, Mephistopheles.

FAUST. Bana ters geliyor bu çılgın büyü işi!
Söz veriyor musun, iyileştirir beni bu kişi
Bu kudurtu karmaşasından?
Bir kocakarıdan mı çare umuyorum?
Ve bu pasaklı kazandan
Otuz yılı uzaklaştırmasını bekliyorum?
Vay halime, bütün bildiğin buysa!
Umudumu yitirdim ben hem.
Doğa ya da gerçek bir kafa oysa,
Bulamadı mı bir merhem?
MEPHISTOPHELES. Dostum, yine konuşuyorsun aklınla!
Seni gençleştirmek için, doğal bir ilaç da var;
Yalnız o başka bir kitapta,
Hem de tuhaf bir bapta çıkar.

FAUST. Bilmek isterim.
MEPHISTOPHELES. Peki! Gerek olmadan paraya
Ve hekime ve de büyüye bir ilaç:
Çık hemen dışarı tarlaya,
Kaz çapala tepe yamaç,
Tut kendini ve zihnini
Daracık bir ufukta,
Beslen tekil gıdayla,
Hayvanla hayvan gibi yaşa ve sayma tecavüz,
Biçtiğin tarlayı kendi fışkınla gübrelemeyi;
Bu en iyi ilaç yüzde yüz!
Seksene dek genç kalmanın güveni.

FAUST. Ben buna alışkın değilim, katlanamam,
Küreği elime alamam,
Sığ yaşam bana göre değil.
MEPHISTOPHELES. Öyleyse, cadıdan başkasını aklından sil.
Hayvanları görerek.
Ne sevimli bir cins, bak!
Bu hizmetçi kız, bu uşak! Hayvanlara.
Anlaşılan, evde yok hanım?

HAYVANLAR. Yemekte canım,
Evden çıktı
Bacadan uçtu!

MEPHISTOPHELES. Ne kadar uçuşur acaba?
HAYVANLAR. Ayaklarımızı ısıtıncaya.
MEPHISTOPHELES Faust'a. Ne kadar nazik hayvanlar değil mi?
FAUST. Görmedim, bu denli saçma sapan bir şey!
MEPHISTOPHELES. Yok, işte bunun gibi
Bir tartışma, benim de en sevdiğim şey.

ERKEK UZUNKUYRUK yanaşıp, Mephistopheles'e yağ çeker.

Salla zarı hadi,
Zengin et beni,
Bırak üteyim!
Halim iyi değil,
Param olsa bil,
Gelir keyfim.

MEPHISTOPHELES. Ne kadar mutlu olacak maymun,
Doldurabilse lotoda bir kolon!

Bu arada yavru uzunkuyruk maymunlar büyük bir topla oynayıp, öne doğru yuvarlar.

ERKEK UZUNKUYRUK. Dünya böyle;
Çıka düşe

Durma döner;
Tınılar cam gibi;
Kırılırsa eğer?

Boştur içi.
Burda çok parlak,
Burda daha da ışıldak:
"Ben canlıyım!"
Sevgili oğul,
Burdan savul!
Sen öleceksin!
O balçıktan yapma
Olur paramparça.

MEPHISTOPHELES. Ne ola bu kevgir?

ERKEK UZUNKUYRUK tutup indirir.
Bilirdim zahir,
Hırsız olsaydın.
Dişi uzunkuyruğa koşar ve ona baktırır.
Bak işte kevgir!
Hırsızını bildin zahir,
Söyleyemez misin?

MEPHISTOPHELES ateşe yaklaşarak. Ya bu tencere?

ERKEK VE DİŞİ UZUNKUYRUK. Ahmak tetere!
Bilmez nedir tencere,
Bilmez nedir kazan!

MEPHISTOPHELES. Kaba hayvan!

ERKEK UZUNKUYRUK. Yapış şu kuyruğa
Otur koltuğa!

Mephistopheles'i zorla oturtur.

FAUST, bu arada bir aynanın önünde durarak, aynaya bir yaklaşmış, bir uzaklaşmıştır.

Ne görüyorum, ne görkemli bir resim
Gösteriyor bu sihirli ayna!
Ey aşk, en hızlı kanadını isterim,
Götür beni onun diyarına.
Ah, burda durmayıp,
Yaklaşsam cesaretle,
Görebiliyorum onu sanki siste! -
En güzel resmini bir dişinin!
Olası mı, böyle güzel mi bu kadın?
Sereserpe uzanmış gövdede
Görüyor muyum timsalini bütün göklerin?
Olur muymuş böyle bir şey yeryüzünde?
MEPHISTOPHELES.

Doğal, bir Tanrı uğraşırsa altı gün,
Demek için kendine sonunda aferin,
Bir şeye benzemeli gözünde.
Bu defalık doyasıya bak;
Böyle bir sevgili bulabilirim sana,
Ve ne mutludur onu alacak
Damadın adına!

Faust durmadan aynaya bakar. Mephistopheles, koltukta kaykılıp kuyrukla oynayarak, konuşmayı sürdürür.

Oturuyorum şurda tahta kurulmuş kral gibi,
Asam elimde, taç kaldı bir tek eksiği.

HAYVANLAR, şimdiye dek çeşit çeşit ve karmakarışık hareketler yaptıktan sonra, büyük bir bağrış çağrış içinde Mephistopheles'e kırık bir taç getirirler.

Haydi gel beri,
Al kanı teri

Tacı yapıştır!

Taçla dikkatsizce oynarken ikiye parçalarlar ve onlarla çevrede zıplayıp dururlar.

İşte bak n'oldu!
Gördü konuştu,
Sözümüz uyaktır;

FAUST, aynaya karşı. Eyvah! oynatacağım aklımı.
MEPHISTOPHELES hayvanları göstererek.
Nerdeyse benim de başım dönecek.

HAYVANLAR. Bunu becerirsek,
Uygunsa olup bitecek,
Bunlar düşüncelerdir!

FAUST yukardaki gibi. Yanıyor böğrüm!
Uzaklaşalım burdan çabuk!
MEPHISTOPHELES yukardaki durumda.
Hiç değilse, kabul et, iki gözüm,
Doğru dürüst şair bu mahluk.

Dişi uzunkuyruk bu arada dikkat etmediği için,
kazan taşmaya başlar; bacayı sarıp dışarıya uzanan
büyük bir yalım oluşur. Cadı, korkunç çılgınlıklar
atarak, yalımın içinden aşağıya kayarak gelir.

CADI. Of! Of! Of! Of kız!
Kargışlı hayvan! adı batasıca domuz!
Kazanı unuttur, kadını haşlarsın, huysuz!
Yere batasıca hayvan!

Faust ile Mephistopheles'i görür.

Burda ne bu yaban?
Siz kimsiniz ulan?
Ne istiyorsunuz?
Kim böyle içeri dalan?
Cayır cayır ateşte
Dönün iskelete!

Köpük kepçesini kazana daldırıp, Faust'a,
Mephistopheles'e ve hayvanlara yalımlar sıçratır.
Hayvanlar inilder.
MEPHISTOPHELES, elinde tuttuğu kuyruğu, çevirip, camların, çanakların dibine
vurur.

Paramparça! paramparça!
Yerlerde çorba,
Orda işte cam,
Bu da benim şakam,
Leş karı, bu makam,
Ezgine arka!

Cadı, gazap ve azap içinde geri çekilirken,
Mephistopheles devam eder.
Bildin mi beni, gulyabani, pis iskelet!
Bildin mi ağanı ve ustanı?
Beni tutan mı var, vurup meret,
Paralayayım seni ve maymun ruhlarını!
Kızıl abaya saygın yok mu artık?
Tanımıyor musun horoz teleğini?

Gizledim mi bu suratı asık?

Yoksa ben mi takdim edeyim sana kendimi?

CADI. Oh, bey, başışlayın bu kabalığı!

Görmüyorum da toynağı.

İki karganız nerde?

MEPHISTOPHELES. Bu kez kurtuldun say;

Gerçekten geçti epey ay,

Görüşmeyeli seninle.

Ayrıca uygar dünya

Uzandı ta şeytana.

Kuzey fantomu görülmez oldu,

Hani boynuzlar, kuyruk ve pençeler görünüyor mu?

Vazgeçemeyeceğim ayağa gelince,

O, insan içinde işime gelmez;

Bu yüzden, bir çok genç adam gibi benim de,

Bacaklarım yıllardır takma ayakla mücehhez.

CADI dans ederek. Usumu yitireceğim nerdeyse,

Soylu İblis'i mi görüyorum burda yine!

MEPHISTOPHELES. O adı duymayayım, cadı.

CADI. Neden? Size ne yaptı?

MEPHISTOPHELES. Çoktan masal kitabına yazıldı;

Yalnız insanlara bunun bir yararı yok,

Kötüden kurtuldular, ama kötüler kaldı.

Bana bay baron dersin, iyi olur;

Bir beyim ben de, bütün beyler gibi.

Umarım, soylu kanımdan kuşkun yoktur;

Bak işte, bu arma gösterir asaletimi.

Terbiyesiz el kol hareketleri yapar.

CADI, ölçüsüz güler. Hah! Hah! Tam size göre!

Muzipin tekisiniz, hep öyle!

MEPHISTOPHELES Faust'a.

Dostum, bunu iyi anla!

Böyle yapılır cadılarla.

CADI. Söyleyin bakalım, beyler, ne var, ne yok?

MEPHISTOPHELES. O bilinen sudan dolu bir bardak!

Ama en yıllanmışından olsun;

Yıllar onun gücünü katlayacak.

CADI. Seve seve! İşte, burda bir şişe,

Zaman zaman ben de alırım dişe,

En ufak bir kokusu yoktur;

Size vereyim kadehte biraz. Alçak sesle.

Yalnız hazırlıksız içerse, şifayı bulur,

Bir saat bile, biliyorsunuz, yaşamaz.

MEPHISTOPHELES.

İyi bir arkadaşa yarayacak;

Mutfağındaki en iyisi ona uygun.

Çiz daireni, konuş bir afsun,

Ve doldur ona bir çanak!

CADI, tuhaf hareketlerle bir daire çizip, içine şaşılacak şeyler koyar; bu arada

camlar şıngırdamaya, kazan tınlamaya başlayarak, müzik yapar. En sonunda büyük

bir kitap getirir, uzunkuyruk maymunları dairenin içine sokar, bunlar kürsü

hizmeti görürler ve ışıldağı tutarlar. Faust'u işaretle yanına çağırır.

FAUST, Mephistopheles'e.

Yok! söyle bana, ne oluyor bunlar?

Çılgın şeyler, kudurgan hareketler,

En rezil aldatmaca,

Hepsi malum, hepsi saçma.

MEPHISTOPHELES. Ay, hepsi gülüt! Yalnız gülmek için;

Bu denli katı adam olma hele,

Hekim olarak abrakadabra desin,

İçit sana yarasın diye.

Faust'u daireye girmeye zorlar.

CADI, ateşli ateşli kitaptan yüksek sesle söylemeye başlar.

Anlaman gerek!
Biri on edek,
Ve ikiyi ek,
Üçü yap dengin,
Olursun zengin.
Yitir dördü,
Beşle altı,
Diyor cadı,
Ola yedi ve sekiz,
Tamamdır işimiz:
Dokuz eşittir bir
On hiçe eşittir,
Cadı kerratı böyle bir iştir!

FAUST. Sanırım, havaleye tutuldu kocakarı.

MEPHISTOPHELES. Bu daha işin başı,
Ben biliyorum, bütün kitap böyle;
Bu yüzden çok vaktim yitti,
Zira böyle saltık çelişkiyle
Ne akıllı baş eder, ne deli.
Dostum, bu sanat hem eski, hem yeni.
Bütün çağlarda hesap aynıdır,
Üçle bir, birle üç diye diye
Gerçek yerine yanılğı yayılır.
Anlatılır öğretilir böyle rahatça!
Deliyle kim uğraşır?
İnsan bir laf duyunca,
Bunda bir düşünce var sanır.

CADI devam eder. Yüksek kudreti

Bilimin gizli,
Bütün dünyadan!
Kim ki düşünmez,
Ondan esirgenmez,
Onundur tasalanmadan.

FAUST. Ne saçmalayıp duruyor bu?

Nerdeyse kafam çatlayacak.
Sanki işitiyorum bütün bir koroyu,
Yüz bin deli bağırsarak.

MEPHISTOPHELES. Yeter, yeter, ey yetkin Sibil!

Ver artık içitini ve doldur sebil
Ağzına dek çanağı;

Dostuma zarar vermez bu içit:

Dayanıklı adamdır bu sabit,
Çok indirmiştir iyi bir yudumu aşığı.

Cadı, bir çok törenselle hareketle içiti bir çanağa doldurur; Faust, bunu ağzına
değdirir değdirmez, hafif bir yalım çıkar.

MEPHISTOPHELES. Taze taze iç! Durma indir aşığı!

Gönlünü gönendirecektir hemen.
Oldun mu bir kez şeytanla içli dışlı,
Yalımdan mı çekineceksin sen?

Cadı, daireyi çözer; Faust dışarıya çıkar.

MEPHISTOPHELES. Haydi artık dışarı! Durmak yok artık.

CADI. İçtiğiniz yudum yarasın!

MEPHISTOPHELES, cadıya.

Sen de benden dilersen bir arkalık,
Bunu bana yalnız cadılar bayramında söylersin.

CADI. Bir de Őu Şarkı! Arada bir Őöylerseniz,
Çok özel etkisini görürsünüz.
MEPHISTOPHELES, Faust'a.
Çabuk gel, sana kılavuz olayım,
Senin bir iyi terlemen gerek,
İçine dışına işlesin kuvvet.
Soylu avarelięi öğretirim sonra,
Derinden duyarsın ne zevkli macera,
Aşk tanrısının uyanması, arada bir afet.
FAUST. Tez aynaya bakayım Şimdi!
Kadının görünümü pek güzeldi!
MEPHISTOPHELES.
Yok! Yok! Bütün kadınların örneğini
Yakında göreceksin kanlı canlı karŐında. Alçak sesle.
Görürsün, bu içitle gövdende,
Her kadında bir Helene.

SOKAK

Faust. Margarethe yoldan geçerken.

FAUST. Güzel hanım, izninizle,
Refakat edebilir miyim size?
MARGARETHE. Ne hanımım ben, ne de güzel,
Eve de kendim gidebilirim. Çekip gider.
FAUST. Ya rabbi, bu çocuk ne güzel!
Böylesini hiç görmedim.
Ne de edepli, ne erdemli,
Birazcık da beęenmiŐ kendini.
Dudağın alını, yanağın balını
Unutamam dünya durdukça onu!
Gözlerini bir indirmesi var,
Yüreęime derinden saplar;
Hele o ne tersleyiŐ,
Kendine hayran ediŐ!

Mephistopheles gelir.

FAUST. Dinle, ayarla bana yosmayı!
MEPHISTOPHELES. Peki, hangisini?
FAUST. Biraz önce geçti burdan.
MEPHISTOPHELES. Ordaki mi? Papazın yanındaydı,
Arındırdı onu bütün günahlardan;
Geçtim hücrenin kenarından.
Tamamen masum bir Şey,
YapmamıŐ günah çıkartacak bir deney;
Böylesine gücüm yetmez!
FAUST. Ama on dördünü geçmiş.
MEPHISTOPHELES. Sözlerin, tam Hans Kendinbilmez,
Her sevimli çiçeği kendinden başkası sevmez,
Sanır koparılmayacak iffet
Ve iltifat yoktur;
Ama her zaman mümkün değil.
FAUST. Sayın Hoca efendi, çekil,
Yasadan söz etme bana!
Sana yalnızca Şunu derim,
Ya o tatlı taze olur,
Bu gece kollarımda benim,
Ya da gece yarısı elveda sana.
MEPHISTOPHELES. Oluru olmazı düşün!

Bana gerek en az on dört gün
Sırf bir fırsat yakalamak için.
FAUST. Yedi saatçik huzurum olsa,
Gerek kalmaz şeytana,
Böyle bir kızı ayartmak için.
MEPHISTOPHELES. Konuşur oldunuz bir Fransız gibi.
Rica ederim, üşenmeyin.
Ne yararı var hemen istifadenin?
Siz asıl görün büyük sevinçi,
Önce orasından burasından dem dem
Kullanıp her türlü allem kalem
Bebeği evire çevire yuğurunca,
Bazı Frenk hikâyelerinde olduğunca.
FAUST. Öyle de var ki iştahım.
MEPHISTOPHELES. Şimdi bir yana ahım vahım:
Diyorum ki, bu güzel çocuk
Katiyen olmaz öyle çabuk.
Baskınla alınmaz bu kale;
Düşünmeliyiz bir hile.
FAUST. Bana o meleğin ziynetinden getir!
Beni onun kaldığı yere götür!
Bana onun göğsünden bir kaşkol,
Bana tutkumun çorap başını bul!
MEPHISTOPHELES. Görün diye, azabınız için
Destek ve hizmet verdiğimi, gelin,
Yitirmeyelim bir an bile,
Hemen gidelim onun yerine.
FAUST. Onu görecek miyim? Elde edecek miyim?
MEPHISTOPHELES. Yok!
O bir komşuda olacak.
O sıra siz de ancak
Gelecek hazların bütün umudunu
Çekersiniz içinize doya doya kokusunu.
FAUST. Gidebilir miyiz?
MEPHISTOPHELES. Daha çok erken.
FAUST. Onun için bana bir armağan temin etsen. Çıkar.
MEPHISTOPHELES. Hemen armağan? Bu iyi. O zaman başaracak! -
Kimi güzel yerler bilirim,
Var kimi gömülü definelerim,
Biraz gözden geçireyim, oldu olacak. Çıkar.

AKŞAM

Ufak, temiz bir oda.

MARGARETHE, saçlarını örüp bağlayarak.
Ne vermezdim, bilseydim bir,
Bugün gördüğüm bey kimdir!
Mert görünümlüydü pek,
Ve iyi bir soydan gerçek,
Alnından okudum bunu hemen -
Yoksa davranmazdı öyle gözüpek. Çıkar.

Mephistopheles, Faust.

MEPHISTOPHELES. İçeri, çok sessiz, doğru içeri!
FAUST, bir süre sessiz kaldıktan sonra.
Lütfen, yalnız bırak beni.
MEPHISTOPHELES, çevreyi kolaçan ederek.
Her kız böyle temiz olmaz. Çıkar.
FAUST, çevreye bakınarak.

Hoş geldin, tatlı alaz,
Sen ey bu kutsal yeri saran!
Kavra kalbimi, ey tatlı ihtiras,
Umudun çiyiyle susayan!
Sessizlik alıyor burda soluk,
Düzen ve huzur duygusu,
Bu yoksullukta bu ne bolluk!
Bu zindanda bu ne mutluluk!
Yatağın yanındaki deri koltuğa kendini atar.
O! kabul et beni, sen ki daha önce de dünyayı
Sevinciyle acısıyla kollarına sardın!
Ne çok, ah! bu atalar tahtının etrafını
Bir alay çocuk aldı apaydın!
Belki de şükrederek kutsal İsa'ya
Sevdiceğim, dolu çocuk yanaklarıyla saygın,
Soluk elini inançla öptü yalvacın burada.
Duyumsuyorum, ey kız, senin ruhunu
Etrafımda hışıltısını bereketin ve düzenin,
Ana gibi seni her gün avundurduğunu,
Masaya halıyı temizce koydurduğunu,
Hatta ayaklarında yuvarlandığını kum tanesinin.
Ey sevgili el! öylesine tanrısalsın!
Kulübe sayende cennettir kutsal.
Ve burada! Bir yatak perdesini kaldırır.

Nasıl bir haz ürpertisi beni kavrar!
Burada dolu saatler geçirmek isterim.
Doğa! Burada ettin eğnik düşlerim
İçinde yaradılış meleğini var;
Burada yattı çocuk, sıcak yaşamla
Narin göğsünü doldurmuş,
Ve burada kutsal ihtişamla
O sanem tertemiz dokunmuş!
Ve sen! Nedir seni buraya götüren?
Duyulanıyorum nasıl derinden!
Ne istiyorsun burada? Yüreğın ağırlaşıyor niye?
Zavallı Faust! seni tanıyamıyorum yine.

Sarıyor mu beni burada gizemli koku?
Gözeneklerimden süzülüyor haz
Ve aşk düşünde eriyorum az az!
Biz miyiz her hava basıncının bir oyunu?

Ve giriverse şu an içeri,
Cürmünün bedelini nasıl ödersin!
Koca Hans, ah ne küçük ki!
Kapanır onun ayaklarına erirsin.
MEPHISTOPHELES. Çabuk! aşağıdan geliyor.
FAUST. Yürü! Yürü! Bir daha kesinlikle dönmem!
MEPHISTOPHELES. Burda bir kutu var, oldukça ağır hem,
Başka bir yerden aldım zar zor.
Hemen koy dolabın dibine;
Akli gidecek eminim,
Öyle şeyler koydum içine,
Başka bir şeyi kazanmak için.
Çocuksa çocuk, oyunca oyun lakin.
FAUST. Bilmem ki, ne yapsam?
MEPHISTOPHELES. Bunca soru niçin?
Ziyneti korumak mı amacınız?
Salık veririm o zaman şehvetinize,
Günün şu güzel vaktine
Ve yeni çabalarınıza acıyınız.

Umarım, cimri değilsinizdir!
Başımı kaşıyıp, ovuşturuyorum avuçlarımı önce -
Kutuyu dolaba koyar ve kapısını yine kapatır.
Hemen yürü, çabuk -
Terütaze tatlı çocuk
Sizin olsun diye dileğiniz ve gönlünüzce;
Ve bakın içine,
Girer gibi dersliğine,
Karşınızda duruyor kanlı canlı sanki
Fizik ve metafiziki!
Hemen yürü - Çıkarlar.
MARGARETHE bir lambayla.
Nasıl da nemli, nasıl havasız bura, Pencereyi açar.
Dışarsı kadar sıcak değil yine de.
Nasılım, bilmem neyim varsa -
İsterdim, annem gelsin eve.
Bir ürperti dolanıyor gövde mi -
Ne aptal korkak bir kızım ben ki!
Bir yandan soyunurken, şarkı söylemeye başlar.

Tule kentinde bir kral,
Sadık mezara kadar,
Ölürken sevdiği der al
Elinde altın kupa var.

Onun en değerli şeyi,
Her yemekte dikip içer;
Döner sonra gözleri
İçtikçe kendinden geçer.
Vakt erince gelir ölüm,
Kentlerini sayar tez,
Hepsi şehzadenin der hüküm,
Bir tek kupayı vermez.

Oturmuş kral şöleninde,
Şövalye dolu etrafı,
Yüksek atalar setinde,
Orda deniz sarayı.

Yaşlı işret yoldaşı orda,
İçip son hayat ateşini,
Attı aşağıdaki dalgalara
Sonra kutsal kadehini.

Düşüp sulara dolduğunu,
Gördü derine daldığını,
Gözleri düştü onun da,
İçmedi artık bir damla.

Giysilerini koymak için dolabı açar ve ziynet
kutusunu görür.
Bu güzel kutu nasıl girmiş buraya?
Kesinlikle kilit vurmuştum dolaba.
Şahane! Ne var içinde acaba?
Belki biri rehin olarak getirdi,
Annem de karşılığında borç verdi?
Tutağında minik bir anahtar asılı,
Derim şimdi bunu bir güzel açmalı!
Bu da ne? Güzel Tanrım! bakın,
Hayatımda raslamadım böyle bir şeye!
Bir ziynet! Bununla soylu bir kadın

En yüce bayram günü gidebilir gezmeye!
Bu gerdanlık nasıl durur ki bende?
Kimin olmalı bu nefis şeyler?
Kendi boynuna takıp, aynanın karşısına geçer.
Yalnız küpeler benim olsa yeter!
Hemen değişiyor insanın görünümü.
Güzelliğin size yararı ne, genç kan?
Bunların hepsini iyi ve güzel san,
Yine de dokunma dinle sözümü.
Överler sizi yarı acırlar.
Altından yana,
Bağımlı altına
Ama her şey! Ah, biz yoksullar!

GEZİNTİ

Faust düşüncelere dalmış bir aşağı bir yukarı giderek. Mephistopheles, ona.

MEPHISTOPHELES. Horlanan sevgi aşkına! Cehennem aşkına!
Daha kötü bir ilenç bilsem, onu söylesem, döndüm şaşkına!
FAUST. Ne'n var? nedir seni böyle çok çindikleleyen?
Böyle berbat bir surat dünyada yok arasam!
MEPHISTOPHELES. Şeytana uyacağım hemen,
Şeytanın ta kendisi olmasam!
FAUST. Kafanın tası mı kaydı?
Kudurmuş gibi azmak sana uydu!
MEPHISTOPHELES. Düşünsene, ziyneti, sağladım Gretchen'e,
Onu bir papaz indirdi cebine - -
Anası bu şeyi görür görmez,
Dehşetten ne edeceğini bilmez;
Kadın pek de iyi koku alır,
Burnunu dua kitabına daldırır,
Koklar her eşyayı pek güzel,
Kutsal mıdır, yoksa cisimsel;
Ve ziynete bakınca sezer,
Bunda kutluluk ne gezer.
"Evladım", diye seslenir, "haksız mal
Cana zarar, ruha vebal,
Adayalım bunu Meryem Ana'ya,
Kavuşalım cennet taamına!"
Margretcik'te çarpılır surat,
Ne de olsa, der, bu bir beleş at,
Ve Tanrısız olamaz gerçekten,
Kimse bunu buraya getiren.
Anası bir papaz çağırır;
Papaz dalgayı çakmıştır,
Ağzının suları aka aka adam
Konuşur: "Aferim işte size!
Kazanır yenilmeyen nefse.
Kilisenin işkembesi sağlam,
Koca ülkeler yutmuştur,
Hepsini de öğütmüştür;
Yalnız kilise, hamfendiler,
Haram malı hazmeder."
FAUST. Bu bilinen bir kural,
Becerir bir de Yahudi ve kral.
MEPHISTOPHELES. İç etti sonra bir bilezikle, yüzük ve zincir,

Sanki hepsi bir sepet kuru incir,
Teşekkür etti bir de kuru kuru,
Aldığı sanki yortu hamuru,
Öbür dünyada karşılığını vadetti -
Bu da onlar için büyük saadetti.
FAUST. Ya Gretchen?
MEPHISTOPHELES. Oturup şimdi huzursuz,
Bilemiyor, kim kusurlu, kim kusursuz,
Gece gündüz düşünüyor takıları kara kara,
Bunları getiren kim acaba diye sora sora.
FAUST. Sevdiceğin tasası üzüyor beni.
Hemen başka takılar bul yeni!
İlkinde zaten fazla bir şey yoktu.
MEPHISTOPHELES. Elbet, beyimiz için hepsi çocuk oyunu!
FAUST. Ne yaparsan yap, istediğimi ayarla!
İstersen önce komşusunu uyarla.
Şeytansen şeytan ol, ama lapa gibi değil,
Yeni bir ziynet bul, bu işe eğil.
MEPHISTOPHELES. Baş üstüne, beyim, emriniz olur.
Faust çıkar.
MEPHISTOPHELES. Tam bir aptal âşık,
Güneşi, ayı, yıldızları savurur
Sıkılmasın diye maşuk. Çıkar.

KOMŞUNUN EVİ

MARTHE yalnızdır. Tanrı affetsin sevgili kocamı,
Bu yaptığı bana reva mı!
Alıp başını gitti dünyaya,
Kodu beni samanlıkta bir başıma.
Gerçekten hiç üzmezdim onu,
Tanrı biliyor, kalpten severdim onu. Ağlar.
Belki de ölmüştür! - Ah, eyvah! - -
Olsa bari bir ölüm ilmühaberi!

Margarethe gelir.

MARGARETHE. Marthe teyze!
MARTHE. Grethecik, hayrola?
MARGARETHE. Nerdeyse çözülüyor dizimin bağı!
Yine öyle bir kutu buldum bayağı,
Dolabımda, abanozdan en âlâ,
Hem de nefis mi nefis şeyler dolu,
İlkinden daha zengin, daha çoğu.
MARTHE. Bunu söyleme annene,
Yoksa hemen günah çıkarır yine.
MARGARETHE. Ah, bir gör! ah, bir bak şuna!
MARTHE, onu süsler. Ay, kız, ne mutlu sana!
MARGARETHE. Yazık, bunları ne sokakta ne de
Takıp görünebilirim kilisede.
MARTHE. Sen de sıkça bana gel,
Ziyneti burda gizlice takın;
Aynanın karşısında yok engel,
Gezin dur bir saat sevinçle bakın;
Bir fırsat olunca, bir şenlik,
Önce bir zincir, sonra bir inci küpelik;
Derken gösterirsin bir bir herkese,
Annen görmez, bulunur ona bir bahane.
MARGARETHE. Kim getirmiş olabilir iki kutuyu?
Düşünüp duruyorum koyu koyu! Kapıya vurulur.

MARGARETHE. Ah, Tanrım! annem mi ola?
MARTHE, perdenin arasından bakar.
Yabancı bir bey - Girin! Açık oda.

Mephistopheles girer.

MEPHISTOPHELES. Bayanlar, cüretimi başışlayın,
Böyle içeri girmemi densizlik saymayın.
Margarethe'nin önünde saygıyla bir adım çekilir.
Bayan Marthe Schwerdlein var mı burada!

MARTHE. Benim, bey, ne diyecek acaba?

MEPHISTOPHELES, alçak sesle ona.

Sizi tanıdım, şimdilik yeter;

Kibar konuğunuz ilgi bekler.

Başışlayın, rahatsız ettim.

Öğleden sonra yine gelirim.

MARTHE, yüksek sesle. Bak, çocuk, şu dünyanın işine!

Bey, seni koyuyor hanım yerine.

MARGARETHE. Ben garip bir genç kızım;

Bey kendisi çok iyi, ah Tanrım!

Ziyet ve takılar benim değil.

MEPHISTOPHELES. Ah, ziyetin lafı mı olur.

Şu doğa, şu bakış keskin mi keskin!

Ne güzel, burada olmak ediyor teskin.

MARTHE. Getirdiği nedir? İsterim beraber -

MEPHISTOPHELES. Getirmek isterdim, daha sevinçli bir haber!

Umarım, gerekmez bedelini ödemem:

Kocanız öldü, ediyor size selam.

MARTHE. Öldü mü? iyi kalplim! Eyvah, ay!

Kocam öldü! Ah, vay bana vay!

MARGARETHE. Ah! teyzecim, metin olun!

MEPHISTOPHELES. Acıklı öyküsünü anlatayım durun!

MARGARETHE. Bu yüzden, kesinlikle istemem sevmek,

Acıdan öldürür beni onu yitirmek.

MEPHISTOPHELES. Sevinç acılı olmalı, acı sevinçli.

MARTHE. Anlat bana, yaşamı nasıl bitti!

MEPHISTOPHELES. O, Padova'da gömülü,

Aziz Antonius'un yanına gitti,

Ulu kutsanmış bir yerde

Ebedi serin dōşekte.

MARTHE. Bana ileteneğiniz başka bir şey yok mu?

MEPHISTOPHELES. Evet, bir dilek, yüklü ve büyük:

Üç yüz ayınle kutsayın onu!

Bunun dışında, ceplerim delik.

MARTHE. Ne! anılık da mı yok? Mücevherat?

Her gezginci kalfa kesenin dibinde biriktirir biraz,

Hayırla anılmak için kendi harcamaz,

Aç susuz kalır, dilenir!

MEPHISTOPHELES. Madam, çok üzgünüm bizzat;

Ancak bilmezdi gerçekten parasını israf nedir.

Hem hatalarından pişman oldu çok,

Evet, kaderine küstü daha da çok.

MARGARETHE. Ah! insanların kaderi ne kadar kötü!

Elbette onun için dualar ederim.

MEPHISTOPHELES. Sizin yerinizde olsam hemen evlenirim:

Çok hoşsunuz, yaraşmaz size üzüntü.

MARGARETHE. Ah yok, olmaz şimdi daha.

MEPHISTOPHELES. Şimdilik bir aşık; koca olması gerekmez ya.

O ne büyük bir nimet,

Bir sevgiliyle muhabbet.

MARGARETHE. Bizde bu adet değil.

MEPHISTOPHELES. Adet madet! Yeter ki sevil.

MARTHE. Hadi anlatsanıza.

MEPHISTOPHELES. Ölürken durdum baş ucunda,
Gübrede biraz hallice bir yatak,
Yarı çürümüş saman; ama öldü Hıristiyan olarak,
Ve sandı, kömürde daha iyi olurdu hali sonunda.
"Ne", diye bağırdı, "kendimden temelli nefret mi edeyim,
İşimi ve eşimi böyle mi terk etmeliyim!
Ah, anısı öldürür beni.
Bağışlasa bari hayatta!"
MARTHE ağlayarak.
İyi adam! bağışladım onu uzakta.
MEPHISTOPHELES. "Ama Tanrı tanık, benden suçlu kendi."
MARTHE. Yalan söylüyor! Ne! çukura girerken yalan ha!
MEPHISTOPHELES. Son demlerinde sayıkladı mutlaka,
Birazcık insan sarrafıysam.
"Ben", dedi, "aylak öldürmedim vakti,
Önce çocuklar, sonra onların ekmeği,
Ekmek yani en geniş dağarcık,
Ve kendim rahat bir lokma yemedim."
MARTHE. Öylece unuttu vefayı, sevgiyi efendim,
Gece gündüz meşakkat içinde!
MEPHISTOPHELES. Yok yok, düşündü sizi hep gönlünde.
Dedi: "Malta'dan gidince,
Karıma çocuklara duacı;
Hava da bizden yana dönünce,
Gemimiz yakaladı bir Türk kadırgası,
İçinde büyük Sultan'ın hazinesi.
Yiğitliğin ödülüydü bu,
Payıma düştü bolca hissesi,
Buldum ben de yolumu."
MARTHE. Ay nasıl? Ay nerde? Belki de bir yere gömdü?
MEPHISTOPHELES. Kim bilir, nerede rüzgâr dört yöne aldı döndü.
Bir güzel kız ona yanaştı,
Napoli'de yaban dolaşırken;
Ona öyle hoş öyle tatlı yapıştı,
Aklı onda kaldı hâlâ ölürken.
MARTHE. Çocukların hakkını çaldı, serseri!
Hiçbir sıkıntı, hiçbir sefalet
Rezil yaşımından vazgeçirmedi!
MEPHISTOPHELES. Görün işte! ölümü ibret.
Sizin yerinizde olsam şimdi,
Ona yas tutarım iffetle bir yıl,
Bakınırım sonra yeni bir sevgili.
MARTHE. Hey Tanrım, ilki gibi asıl
Bulamam birini bu dünyada kolay kolay!
Ondan daha candan bir delicik olamaz.
Bir kabahati, severdi dolaşmayı dolay dolay,
Yabancı karıları ve de yabancı şarabı biraz,
Bir de kör olası zar oyunu.
MEPHISTOPHELES. Tamam, tamam, böyle yürür, bu karar,
Aşağı yukarı boynunu
Çevirmişse size şu kadar.
Yemin ederim ki, bu koşulla
Ben de yüzük takarım size pek âlâ.
MARTHE. Oh, şaka yapmaktan hoşlanıyor bay!
MEPHISTOPHELES kendi kendine.
En iyisi hemen cızlamı çekeyim, dur!
Bu karı, şeytana bile sözünü tutturur.
Gretchen'e.
Kalbiniz veriyor mu onay?
MARGARETHE. Bey ne demek istiyor acaba?
MEPHISTOPHELES kendi kendine. İyi, saf çocuk!

Yüksek sesle.

Hoşça kalın, hanımlar!

MARGARETHE. Hoşça kalın!

MARTHE. Ay, deyiverin çabuk!

Bana elbette bir kanıt gerek,

Nerde, nasıl, ne zaman ölüp gömüldü eşim.

Ben oldum olası düzeni severim,

Ölüm ilânını gaztede okumak isterim.

MEPHISTOPHELES. Evet, hanım, iki tanık ifadesi

Kanıtlar her yerde her zaman gerçeği;

İyi bir arkadaşım var,

İstersem, kadıya çıkar.

Onu da getireyim.

MARTHE. Aman getirin ha.

MEPHISTOPHELES. Burada olacak mı genç hanım da?

İyi bir genç! gezmiş görmüş,

Hanım kıza sunar bir gülüş.

MARGARETHE. Utançtan kıpkırmızı olurum beyin karşısında.

MEPHISTOPHELES. Dünyalar kralı karşısında bile olma.

MARTHE. Evin arkasındaki bahçemde diyelim,

Bu akşam beyleri bekleyelim.

SOKAK

Faust, Mephistopheles.

FAUST. Nasıl? Gelişiyor mu? Hemen oluyor mu?

MEPHISTOPHELES. Ateşler içinde mi görüyorsunuz sizi? Ay aferin!

Kısa zamanda Gretchen sizin.

Bu akşam göreceksiniz komşu Marthe'de onu:

Bu karı biçilmiş kaftan

Tam bir çöpçatan!

FAUST. Tamam!

MEPHISTOPHELES. Ama bizden de beklenen bir şey var.

FAUST. Bir el öbürünü yıkar.

MEPHISTOPHELES. Bizden istenen geçerli tanıklık,

Kadının kocası nalları kalkık,

Padova'da kutsal mezarda yatıyor, diye.

FAUST. Ne akıl! Önce yolculuk var demek!

MEPHISTOPHELES. Ne münasebet! Buna ne gerek,

İnsan, bir şey bilmeden tanık oluyor.

FAUST. Başka bildiğin yoksa, bu tasarı yırtılıyor.

MEPHISTOPHELES. İlâhi adam! İşte sana erek!

Yaşamınızda ilk kez mi yani,

Karşılaşıyorsunuz yalancı şahitlikle?

Tanrı'yı, dünyayı içinde devineniyle,

İnsanı, kafasında ve yüreğindekiyle,

Büyük beceriyle tanımlamaya oldu mu mani,

Alnı cüretle gösterip, göğsü gerip?

Ve gerçekten isterseniz aslını,

İşte o zaman tanıklık yapmalı,

Bay Schwerdlein öldü deyip!

FAUST. Oldum olası işin yalan ve safsata.

MEPHISTOPHELES. Evet, gerçekten haberim olmasa.

Zira yarın anınla şanınla

Zavallı Gretchen'in başını döndüreceksin,

Yeminle onu candan sevdiğini söyleyeceksin.

FAUST. Hem de yürekten.

MEPHISTOPHELES. Pekâlâ!

Sonra ebedi sadakat ve sevgi,
Her şeyin üstündeki duygu -
Bu da mı yürekten gelecek?
FAUST. Bırak bunu! Öyle olacak! - Öyleyse duyma,
Duygu için, allak bullak içime
İsim ara ve bulama,
Sonra bütün duygularla dünyada dolan,
En yüce sözlere ulan,
Ve beni yakan bu ateşe,
Sonsuz, ebedi dememse,
Şeytani bir oyun mu bu?
MEPHISTOPHELES. Haklıyım işte!
FAUST. Dinle - aklında tut,
Lütfen, nefesimi de tüketme -
Haklı olan, konuşursa bir dille,
Öyledir somut.
Haydi yürü, bu kadar gevezelik yeter,
Sen haklısın, çünkü halim beter.

BAHÇE

Margarethe Faust'un kolunda.
Marthe, Mephistopheles ile bir aşağı bir
yukarı yürüyerek.

MARGARETHE. Seziyorum, bey beni sakınıyor,
Tenezzül gösteriyor, beni utandırmamak için.
Bir gezgin buna alışkın olur
Bulduğuyula yetinir lütufkâr olmak için,
Biliyorum, böyle deneyimli bir adam
Bulur basit sohbetimi ham.
FAUST. Bir bakış, bir söz bahşetmen,
Yeğdir dünyanın bütün bilgeliğinden. Kızın elini öper.
MARGARETHE. Zahmet etmeyin! Öpmeniz ne mümkün,
Öyle çirkin, öyle kaba bir eli!
Ne işler yaptım onunla düşünün!
Annem çok titiz biri. Yanlarından geçerler.
MARTHE. Ya siz, beyim, siz hep böyle gezer misiniz?
MEPHISTOPHELES. Ah, iş ve görev icabı!
Kimi yerden ayrılırken öyle acı çekersiniz,
Yine de yoktur kalmanın olanağı!
MARTHE. Delikanlılıkta sorun değil,
Ordan oraya özgür dolaşmak dünyayı;
Ama dayanınca kapıya kötü yıllar, bil,
Mezar paklar yaşlı bekârı,
Daha kimseye yaramadı bu hal.
MEPHISTOPHELES. Dehşetle görüyorum bunu uzaktan.
MARTHE. Vakit varken, sayın bay, düşünün bunu o zaman.
Yanlarından geçerler.
MARGARETHE. Evet, gözden ırak, gönülden ırak!
Siz kibar olmaya alışıksınız;
Vardır sizin çok dostlarınız,
Benden fazladır onlarda idrak.
FAUST. Canım, idrak denen şey, inan ki,
Çoğun kurum ve düşüncesizlik.
MARGARETHE. Nasıl?
FAUST. Ah, saflık ve sadelik asıl
Bilmez hiç kendini ve kutsal değerini!

Tevazunun, alçakgönlün, en yüce nimet
Olduğunu, sevgiyle dağıtan doğadan -
MARGARETHE. Siz beni düşünün bir himmet,
Vaktim çok, benim sizi düşünmem olağan.
FAUST. Çokça yalnızsınız demek.
MARGARETHE, Evet, işimiz oldukça ufak,
Ama onu da yapmak gerek.
Pişir, süpür, ör, dik onu da, bunu da,
Hizmetçimiz yok, koş dur sabah akşam sessiz;
Annem de her konuda
Titiz mi titiz!
Öyle çok sıkıntı çekmek zorunda değiliz;
Başkalarından daha rahat hareket edebiliriz biraz:
Babamdan iyi bir servet kaldı miras,
Şehir dışında bir bağçecikle bir evimiz.
Oysa şimdi günlerim oldukça sakin:
Kardeşim asker henüz,
Kız kardeşim öldü.
O çocukla işim güç mü güçtü;
Ah, yaşasaydı severek katlanırdım her şeye lakin,
Öyle seviyordum çocuğu.
FAUST. Sana benzemişse, bir melek.
MARGARETHE. Ben büyüttüm, seviyordu beni pek.
Babam öldükten sonra doğmuştu.
Annemiz sararıp solmuştu,
Serilmişti sersefil benzi saz,
Çok yavaş kendine geldi, az az.
Elbette bir şey edemezdi,
Yavrucağı kendisi emziremezdi,
Böylece baktım ona bir başıma,
Sütle suyla; ortak oldu aşıma,
Benim oldu kolumda, kucağımda,
Sevindi, tepindi, büyüdü ocağımda.
FAUST. Herhalde en saf mutluluğu duydun.
MARGARETHE. Kimi zaman da herhalde umutsuzluğun.
Küçüğün beşiği dururdu her gece
Yatağımın ucunda, kıpırdanır kıpırdanmaz ama
Uyanırdım önce;
Ya içirirdim, ya yatırırdım yanıma,
Susmazsa da, kalkardım yataktan,
Hoplayıp yürürdüm aşağı yukarı odadan
Ve geçerdim çamaşırın başına gündüz erkenden;
Sonra pazarda tedarik ve fırın,
Hep böyle bugün nasılsa öyle yarın.
İşte beyim, her zaman yürekli olamıyor insan;
Ama ağız tadıyla huzur yetiyor sonradan.
Yanlarından geçerler.
MARTHE. Doğru söyleyin, bey, bulmadınız mı henüz kimse?
Gönlünüz bağlanmadı mı daha bir yere?
MEPHISTOPHELES. Atasözü diyor: İffetli bir kadın,
Tüten bir ocak, ne inci gerek, ne altın.
MARTHE. Demek istediğim: hiç mi canınız çekmedi?
MEPHISTOPHELES. Her yerde gördüğüm kabul iyiydi.
MARTHE. Yani; bağlanmadınız mı hiç kalpten?
MEPHISTOPHELES. Kadınlarla hiç şakaya yeltenmem.
MARTHE. Ah, beni anlamıyorsunuz!
MEPHISTOPHELES. Çok üzgünüm, biliniz!
Ama eminim - siz çok iyi birisiniz. Yanlarından geçerler.
FAUST. Tanıdın beni demek, ey küçük melek,
Bahçeye gelir gelmez ben?
MARGARETHE. Görmediniz mi? Bakışımı indirdim hemen.

FAUST. Ve gösterdiğim cüreti başışlıyorsun demek?

Yeltendiğim arsızlık yüzünden,

Hani sen katedralden çıkarken?

MARGARETHE. Şaşakaldım, hiç böyle olmamıştım;

Kimse hakkımda kötü bir söz edemezdi.

Ah, diye düşündüm, sende bir şey mi sezdi,

Uygunsuz, yüz­süz bir şey mi yapmıştım?

Onu hemen heveslendirdi sanki,

Şu yosmada bir iş vardır belki.

İtiraf edeyim! Bilmedim nedir,

Burda sizin çıkarınıza kıprayan;

Yalnız, kendi kendime öyle bir

Kızdım ki, size daha fazla kızamam.

FAUST. Tatlım benim!

MARGARETHE. Durun bir. Bir yıldızçiçeği

koparıp, yapraklarını birbirini ardına tek tek çeker.

FAUST. Ne olacak bu? Bir demet?

MARGARETHE. Yok, yalnız bir oyun.

FAUST. Nasıl?

MARGARETHE. Gidin! bana gülersiniz elbet.

Yaprakları koparıp mırıldanır.

FAUST. Ne mırıldanıyorsun?

MARGARETHE, yarı sesli. Seviyor - sevmiyor.

FAUST. Ey şirin görkemli çehre, neler diyor!

MARGARETHE, devam eder.

Seviyor - sevmiyor - seviyor - sevmiyor -

Son yaprağı kopararak, içten sevinçle. Seviyor!

FAUST. Evet, bebeğim! Bu çiçek sözü

Tanrılar yargısı olsun. Seni seviyor!

Anlıyor musun, ne demek? Seni seviyor!

Kızın ellerine yapışır.

MARGARETHE. Tüylerim ürperiyor!

FAUST. Oh, ürperme! Bu bakış,

Bu el tutuş, söylesin sana

Sözle söylenemeyeni:

Kendini salt teslim etmek ve sonsuz

Bir hazzı duyumsamak!

Sonsuz! - Sonu umarsızlık olacak.

Hayır, sonu olmayacak! Sonu olmayacak!

Margarethe, onun ellerini sıkar, sonra kopar

ve koşup kaçır. Faust, bir an durur, sonra peşinden gider.

MARTHE, gelerek. Hava kararıyor.

MEPHISTOPHELES. Evet, biz de gidelim artık.

MARTHE. Kalın derdim burda daha çok,

Ancak pek kötü bir yer yazık.

Sanki kimsenin hiçbir uğraşı yok,

İşsiz güçsüz herkes,

Komşunun attığı adım dinlenir, aldığı nefes,

Ve ne yaparsan yap, kurtuluş yok dedikodudan.

Ya bizimkiler?

MEPHISTOPHELES. Şu aradan uçup gittiler.

Uçarı yaz kuşları!

MARTHE. Sanki kıza bittiler.

MEPHISTOPHELES. Kız da ona. Böyle dönüyor devran.

BAĞ EVİ

Margarethe içeriye koşar, kapının ardına gizlenir,
parmak ucunu dudaklarına götürerek tahta
aralığından dışarıyı gözler.

MARGARETHE. Geliyor!
FAUST gelir. Seni şakacı, oynatıyorsun beni
Bulursam seni! Kızı öper.
MARGARETHE, onu tutup, öpüşüne karşılık verir.
İyi adam, kalpten seviyorum seni!
Mephistopheles kapıya vurur.
FAUST, haldur huldur. Kim o?
MEPHISTOPHELES. İyi bir arkadaş!
FAUST. Bir hayvan!
MEPHISTOPHELES. Artık veda vakti geldi.
MARTHE. Evet, geç oldu, beyim.
FAUST. Refakat edebilir miyim?
MARGARETHE. Annem sonra beni - Hoşça kalın!
FAUST. Gitmem mi gerek?
Hoşça kalın!
MARTHE. Güle güle!
MARGARETHE. Görüşmek üzere!
Faust ile Mephistopheles çıkarlar.
MARGARETHE. Ey güzel Tanrım! böyle bir adam
Neler de düşünebiliyor, ne yol yordam!
Utanmış duruyorum karşısında,
Her söylediğine durmadan baş salla.
Ben zavallı cahil bir çocuk,
Anlamıyorum, var mı bende bir hoşluk. Çıkar.

GRETCHEN'İN ODASI

GRETCHEN, iplik çıkırığının başında yalnız.

Huzurum kaçtı,
Kalbim ağır,
Bulamam uçtu,
Oldu bir sır.

Onsuz her yer
Olur mezar,
Bütün dünya
Bana zehir.

Zavallı başım
Yerinde değil,
Gencecik yaşım
Oldu sefil.

Huzurum kaçtı,
Kalbim ağır,
Bulamam uçtu,
Oldu bir sır.

Yalnız onu arar
Gözüm pencereden,
Yalnız onu arar
Çıkarım evden.

Dik yürüyüşü,
Asil duruşu,
Tatlı gülüşü,

Alıcı bakışı

Ve sözündeki
Sihirli akış,
El sıkışı,
Ve ah o öpüş!

Huzurum kaçtı,
Kalbim ağır,
Bulamam uçtu,
Oldu bir sır.

Gönlüm ister
Yalnız onu,
Ah bir tutsam,
Hiç bırakmam!

Bir daha öpsem
Kana kana,
Öpüşleriyle
Eriyip gitsem!

MARTHE'NİN BAHÇESİ

Margarethe, Faust.

MARGARETHE. Söz ver bana, Heinrich!

FAUST. Her şeyi!

MARGARETHE. Söyle, dinle aran nasıl?

İyi yürekli bir adamsın, çok iyi,
Ama sanırım, ilgilendirmiyor seni o fasıl.

FAUST. Boşver onu, çocuğum! Seziyorsun ya, iyiyim sana;

Sevdiklerim için bakmam kana kana,
Kimsenin hissine, kilisesine karışmam.

MARGARETHE. Bu doğru değil, gerekir inanman!

FAUST. Gerekir mi?

MARGARETHE. Ah! elimden bir şey gelse sana!

Kutsal ayinlere yok saygın da.

FAUST. Saygılıyım.

MARGARETHE. Ama gönülsüz dedin.

Ayine, günah çıkartmaya çoktan gitmedin.

Tanrı'ya inanıyor musun?

FAUST. Canım, kim diyebilir,

İnanıyorum Tanrı'ya?

İnsan, papaza, bilgeye sorabilir,

Yanıtları benzer alaya

Soruyu soranla.

MARGARETHE. İnanmıyorsun demek?

FAUST. Ters işitme beni, ey yüzü melek!

Kim anabilir onun adını?

Ve kim şehadet eder sanını,

Ona inanırım diye?

Kim duyumsar?

Ve kim cüret eder

İnanmıyorum, demeye?

Ulu esirgeyen,

Ulu belirleyen,

Belirleyip esirgemiyor mu

Seni, beni, kendini?

Yukarda gök kubbe yok mu?

Uzanmıyor mu burda yeryüzü sağlam?

Ve süzülüyor mu dostça bakıp
Sonsuz yıldızlar üstte?
Göz göze bakmıyor muyum sana,
Ve işlemiyor mu her şey
Senin de gönlüne kafana,
Ve örmüyor mu sonsuz gizemle
Görülür görülmez yanı başında?
Doldur bununla yüreğini, büyüklüğü kadar,
Ve bu duyguyla olursan bahtiyar,
Ne istersen de adına,
İster mutluluk! İster kalp! Sevgi! Tanrı!
Ben bilmiyorum adını
Bunun! Duygu her şey;
Ad dediğin dumanla yankı,
Göksel akkoru boğan.
MARGARETHE. Hepsi iyi hoş aman;
Papaz da böyle diyor aşağı yukarı,
Yalnız biraz başka sözlerle.
FAUST. Söyler her yerde
Bütün kalpler ulu güneş altında,
Herkes kendi dilinde;
Niçin olmasın benimki?
MARGARETHE. Böyle işitince, zararı yok sanki,
Duruyor ama biraz çarpık;
Çünkü sende yok Hıristiyanlık.
FAUST. Sevgili çocuk!
MARGARETHE. Epeydir üzüyor bu beni,
Onun yanında görmek seni.
FAUST. Niçin?
MARGARETHE. Seninle dolaşan insan,
Ediyor ruhumu zindan.
Sokmadı benim kalbimi
Onun aksi suratı gibi,
Başka hiçbir şey yaşamda.
FAUST. Sevgili bebek, ondan korkma!
MARGARETHE. Onu görünce, tepeme vuruyor kan.
Yoksa bütün insanlara davranırım candan;
Ama seni nasıl özlüyorsam görmek için,
Gizli bir dehşet veriyor o insan içime peşin,
Ayrıca buluyorum onu şeytani!
Tanrı affetsin, haksızlık ediyorsam hani!
FAUST. Böyle cins adamlar da lazım.
MARGARETHE. Onun gibi biriyle yaşamak olmasın yazım!
Kapıdan girince içeri,
Bakınır hep alaycı alaycı,
Ve yarı öfkeli,
Hiçbir şeyi paylaşmadığı belli;
Alnında yazılı,
Kimsecikleri sevmediği.
Senin kollarında öyle huzurlu,
Öyle özgürüm, öyle gururlu,
Ama onun varlığı boğar içimi.
FAUST. Seni sezgi dolu melek, seni!
MARGARETHE. Öyle çaresiz ediyor ki beni,
Ne zaman yanımıza gelse,
Sanıyorum hatta, seni artık sevmediğimi.
Dua bile edemiyorum, o gelince,
Bu da kalbimin içini oyuyor;
Senin de, Heinrich, mutlaka aynı şeyi duyuyor.
FAUST. Ondan hazetmiyorsun bir kere!
MARGARETHE. Gitmem gerek.

FAUST. Ah, hiç sere serpe
Bir saatcik koyamam mı başımı göğsüne,
Karışmayacak mı ruhum ruhuna, gönlüm gönlüne?
MARGARETHE. Ah, bir yalnız uyusam!
Sürgüyü açık bırakırdım bu gece;
Ama derin uyumuyor anam,
Görürse bizi gizlice,
Ölürüm o an orada!
FAUST. Meleğim, gerek yok buna.
Şu şişeden yalnız üç damla
İçeceğine koydun mu,
Derin uykuyla gösterir etkisini doğa.
MARGARETHE. Neler yapmıyorum senin uğruna?
İnşallah bir zararı dokunmaz!
FAUST. Önerir miydim, sevdiğim, yoksa sana?
MARGARETHE. Sana, dünya iyisi, bir bakmam yeter,
Senin istemine kendimi salmam için;
Senin için yaptıklarım ne çok eder,
Başka ne kaldı senin gönlünü almam için. Çıkar.
Mephistopheles gelir.
MEPHISTOPHELES. Çaylak! gitti mi?
FAUST. Yine mi casusluk etti?
MEPHISTOPHELES. Baştan sona dinledim.
Doktor bey din dersi aldı;
Umarım yararını görürsünüz.
Çok ilgilidir buranın kızları,
Biri dindar ve sade mi göreneğe göre.
Düşünürler, eğerse başını orda, itaat eder bize de.
FAUST. Ey canavar, kavramıyor musun,
Bu saf sevgili ruhun,
Kendi inancıyla dopdolu,
Ki yalnız inancıyla mutlu
Ve huzurlu, eziyet çektiğini,
En sevdiği adama kaybolmuş gözüyle bakmaktan.
MEPHISTOPHELES. Ey duyumötesi, duygulu âşık,
Bir ufak kız oynatıyor seni.
FAUST. Ey, ateşten doğmuş garabeti bulaşık!
MEPHISTOPHELES. Ve fizyonomi ustaca bildiği;
Benim yanımda, neye uğradığını bilmiyor,
Maskım gaipten hazlar bildiriyor;
Seziyor mutlaka bir dahi olduğumu,
Belki de şeytanın ta kendisi.
Artık bu gece - ?
FAUST. Sana ne?
MEPHISTOPHELES. Benim için eğlence.

ÇEŞME BAŞI

Gretchen ile Lieschen testilerle.

LIESCHEN. Berbelcikten haberin var mı?
GRETCHEN. Hiç. İnsan arasına çıkmam ne mümkün.
LIESCHEN. Tabii, Sibylle söyledi bana bugün!
O da sonunda baştan çıktı.
Kibarlık taslamak!
GRETCHEN. Niçin?
LIESCHEN. Kokusu geliyor!
Artık iki kişi için yeyip içiyor.
GRETCHEN. Ah!
LIESCHEN. Hak ettiğini buldu sonunda.
Ne kadar çok asılı kaldı herifin boynunda!

Yok gezintiydi,
Yok köye ve dansa gidildi,di,
Her yerde en birinci olması gerek,
Ona kur yapsın, gel şarap, git çörek;
Güzelliğiyle böbürlendi,
Ama utanmadı ahlaksızca
Ondan armağanlar almaya.
Bir sevişe bir armağan;
Çiçek de yitti o zaman!
GRETCHEN. Zavallı şey!
LIESCHEN. Acıyor musun bir de!
Bizler iğirirken iplikle,
Dışarı bırakmazdı annemiz;
Dururdu dalgasıyla tatlı tatlı tazemiz
Kapı önünde ve karanlık aralıkta
Anlamazlardı geçen saatleri asla.
Kırıp kıcını artık otursun,
Günahkâr gömleğinde kilisenin cezasını bulsun!
GRETCHEN. Mutlaka evlenir onunla.
LIESCHEN. Akı yoksa! Uyanık bir delikanlı,
Başka yerde bulur istediği havayı.
Zaten bırakıp gitmiş.
GRETCHEN. Bu hoş değil!
LIESCHEN. Alırsa oğlanı, görmesin hayrını.
Çelengini oğlanlar parçalar,
Kesmişini biz saçarız kapı önüne! Çıkar.
GRETCHEN, eve giderken.
Başka zaman nasıl da kınardım,
Zavallı bir kızın hatasını görsem!
Başkalarının işlediği günaha
Söyleyecek söz bulamazdım!
Karayı, ben daha da karalar,
Yine de kanmazdım onca karalamaya,
Kendimi kutsar, sanırdım süttten çıkmış kaşık,
Şimdi kendim de oldum günahkâr bir âşık!
Oysa - beni buna iten her şeyimiz,
Tanrım! öyle iyiydi! öyle aziz!

ORMAN VE MAĞARA

FAUST yalnız. Ulu ruh, verdin, her şeyi verdin bana,
Ne dilediysem. Sen bana boşuna
Göstermedin yüzünü ateşte.
Bahşettin görkemli doğayı mülk diye,
Duyumsamak, zevk almak için güç. Değil
Soğuk şaşan bir ziyaret için izin yalnız,
Bağışladın onun derin göğsüne,
Bir dostun gönlüne bakar gibi bakmayı.
Geçirip önümden canlıların alayını
Öğretiyorsun bana kardeşlerimi
Sessiz çalılıkta, havada ve suda.
Ve ormanda fırtına uğuldayıp kanırınca,
Dev kızıl çam devrilip komşu dallara
Ve ezerek komşu gövdeleri, yere vurunca
Ve onun düşüşünden tepe boş boğuk gürleyince;
Kılavuzlarsın beni güvenli mağaraya, gösterirsin
Sonra beni kendime ve kendi göğsümün
Gizli derin tansıkları önümden açılır:
Ve yükselir gözümün önünde arı ay
Yatıştırarak geçer, süzülür karşımda
Sarp kayalardan, nemli çalılıktan

Epeski zamanların gümüş suretleri
Ve dindirirler seyrin haşin zevkini.

Ey, insanın hiçbir şeyinin mükemmel
Olmadığını algılıyorum şimdi. Bu hazla,
Ki beni Tanrıların yakınına, daha yakınına götürür,
Verdin bana bir de artık vazgeçemediğim
Bir yoldaş, hemen de soğuk ve yüzsüz,
Beni kendime karşı horlar ve bir hiç eder
Ağzını açar açmaz, senin nimetlerini.
O güzel görünümünden sonra işgüzar
Tutuşturur göğsümde yaban bir ateş.
Böyle sendeler dururum şehvetten zevke
Ve tükenir giderim zevkte şehvetten sonra.

Mephistopheles girer.

MEPHISTOPHELES. Yetti mi yaşadıklarınız?
Uzun uzadıya nasıl sevindirebilir?
Bir kez denemek iyidir!
Sonra ama yine yeni şeylere uzanınız.
FAUST. İsterdim, işin gücün başından aşsın,
Tanrı'nın günü benimle uğraşmak yerine.
MEPHISTOPHELES. Aman aman! istemem huzurun kaçsın,
Gerek yok bunu bana ciddi ciddi söylemene.
Senin gibi nobran, ters ve tuhaf bir yoldaş,
Gerçekten ha olmuş, ha olmamış.
Bütün gün iki elin kandaymış,
Ne hoşuna gider, neden uzak durmalıymış,
Beyin suratından anlamak ne mümkün.
FAUST. Konuş konuş yavuz hırsız,
Bir de teşekkür bekliyor, canımı sıkıp.
MEPHISTOPHELES. Nasıl edecektin, zavallı dünyalı, bensiz,
Nasıl sürecektin yaşamını önüne bakıp?
Düşlemin ıvır kıvrımından
Seni uzun zaman için iyi ettim;
Ve ben olmasaydım çoktan
Bu yerküreden çekip gitmiştin.
Mağaralarda, kaya aralarında
Puhu kuşu gibi ne durursun?
Küf kokan yosundan, damlayan taştan
Karakurbağa gibi gıda mı somurursun?
Ne güzel, ne tatlı bir eğlence!
Doktor hâlâ senin içinde.
FAUST. Anlıyor musun, nasıl bir yaşam gücü
Veriyor ıssızlıkta bu dolaşma çünkü.
Evet, bunu bir tasavvur edebilsen,
Öyle bir şeytansın ki, çok görürsün bu mutluluğu bana sen.
MEPHISTOPHELES. Doğaüstü bir keyif!
Gece çiyde dağlara uzanıp,
Yeri göğü gönençle sarmak,
Bir tanrısallığa kabarmak,
Yerin iliğini merakla karıştırıp,
Altı günün yaratısını içinde duymak,
Gurur gücüyle bilmem neyin tadını çıkarmak,
O an aşk hazzıyla her şeye akışıp dönüşmek,
Salt yitmiş dünyaoğlu,
Sonra o yüce sezi, o ulu - bir jestle.
Nasıl desem bilmem - seziyi bitirmek.
FAUST. Tuh sana!
MEPHISTOPHELES. Hoşunuza gitmiyor demek,

Hakkınızdır terbiyeyle tuh demek.
İffetli kulaklara söylememeli,
İffetli yüreklerin yoksun kalamadığı şeyi:
Sözün kısası, esirgemem bu zevki,
Arada bir yalanla avutmayı kendini;
Ama dayanmazsın buna uzun süre.
Yine sürüklenip gitmişsin,
Uzarsa eğer, kendini harap etmişsin
Çılgınlık, korku ve dehşetle.
Yetti artık. Sevdiğin oturuyor içerde,
Her şey dardar, kendi kederde.
Hiç aklından çıkmıyorsun sen,
Ne kadar sevdiğini bir bilsen.
Önce akıp geldi aşkın kudurgan,
Eriyen karların dereyi taşırmaması gibi;
Onun kalbine döktün hepsini,
Deren şimdi yine sığdan.
Bana kalırsa, ormanda taht kurmak
Yerine, yaraşır büyük beye,
Zavallı körpecik kanı yine
Aşkı için ödüllendirmek.
Vakti öldüresiye geçmek bilmiyor;
Durup pencerede seyrediyor bulutların
Akışını üstünden eski kent surlarınının.
"Bir kuş olsam!" Şarkısı böyle diyor
Günlerce, yarı geceler boyu.
Bir kez zindeyse, bin kez asık,
Bir kez ağlamışsa iki gözü iki çeşme,
Sonra görünür sakın yine,
Ama her zaman âşık.
FAUST. Yılan! Yılan!
MEPHISTOPHELES. Kendi kendine. Değil mi, yakaladım!
FAUST. Ruhsuz, çekil karşımdan
Ve adını anma güzel kadının!
Kabartma vücuduna tatlının
Hevesini yine yarı kaçık duyuların!
MEPHISTOPHELES. Sonra ne olacak? Diyor, kaçmışsın,
Yarı yarıya kaçmış sayılırsın.
FAUST. Ben ona yakınım, uzakta olsam da,
Onu hiç unutamam ve yitiremem
Evet, kıskanırım gövdesini, Efendimizin
Dudakları ona dokunsun istemem.
MEPHISTOPHELES. Pek âlâ, dostum! Sizi çok kıskandım ben
Güllerin altında dolanan ikiz çift yüzünden.
FAUST. Defol, pezevenk!
MEPHISTOPHELES. Güzel! Siz sövün, ben
güleyim.
Oğlanı ve kızı yaratan Tanrı,
Bildi hemen en saygın mesleği,
Dedi, bunu da kendim halledeyim.
Durma git, ne büyük bir sefalet!
Sevdiğinin odasına gitmene kefalet,
Yoksa ölüme değil.
FAUST. Nedir onun kollarında görkemli sevinç?
Bırak onun göğsünde ısınayım dinç!
Duyumsamıyor muyum hep onu sefil?
Değil miyim kaçak, yersiz yurtsuz,
Amaçsız ereksiz insandan başkası,
Kayadan kayaya çağlayan su,
Kudurmuş istekle uçuruma doğru?
Ve yana doğru o, çocuksu duyularla bunaltıcı,

Kulübecikte küçük yaylada,
Ve bütün evcil başlangıcı
Kuşatılmış o küçük dünyada.
Ve ben, Tanrı'dan kargışlı,
Yetmedi bana,
Kavrayıp kayaları
Etmek paramparça.
O, bozmalıydım onun huzurunu.
Sen, cehennem, istedin kurban bunu!
Yardım et, şeytan, korkunun süresini kısalt,
Ne olacaksa olsun hemen!
Çökecekse üstüme yazgısı, çöksün salt,
Mahvolalım birlikte o ve ben!
MEPHISTOPHELES. Nasıl da kaynıyor yine, nasıl yanıyor!
Gir içeri, avut onu, ey ahmak!
Çıkış yolu görmezse böyle bir kafacık
Sonu geldi sanıyor bak.
Yaşasın kalabilen yürekli!
Aslında sen de şeytanlaştın oldukça.
Düşünmem dünyada daha münasebetsiz bir şeyi
Şüpheyi düşen şeytandan başka.

KOYACAK

Duvar oyuğunda Mater dolorosa'nın
(acılı Meryemana) dua tasviri,
önünde küçük çiçek küpleri.

GRETCHEN, küplere taze çiçekler koyar.

Ah, çevir,
Ey acılı ana,
Yüzünü rahmetle bana!

Kalbinde kılıç yarası,
Binbir acısı
Bakıyorsun oğlunun ölümüne.

Kim duyar
Kemiklerimde kaynar
Bu acıyı?
Zavallı kalbim neden ürker,
Niye titrer, ne ister,
Bir sen biliyorsun, bir tek sen!
Nereye gitsem,
Göğsüm nasıl, nasıl, nasıl
Hep acır, ne etsem!
Yalnız olunca,
Ağlar, ağlar, ağlarım,
İçimde kalbim kırılır.

Kırıklara pencereimin önünde
Çiy düştü göz yaşlarımdan, ah!
Sabahın seherinde
Bu çiçekleri toplarken.

Düştü odama aydın
Güneş erkenden,
Oturdum hemen
Yatağında bütün çilemle.

El ver! kurtar beni zillet ve ölümden!
Ah, çevir,
Ey acılı ana,
Yüzünü rahmetle bana!

KATEDRAL

Ayin, org ve dinsel şarkı.
Gretchen, halk kalabalığı arasında.
Kötü ruh, Gretchen'in arkasında.

KÖTÜ RUH

Nasıl da değişik, Gretchen, hissediyordun kendini,
Daha salt saf ve günahsızken
Burada sunağa geldiğinde,
Eprimiş kitapçıktan
Dualar mırıldandığında,
Biraz çocuk oyunları,
Biraz Tanrı kalbinde.
Gretchen!
Kafan nerede?
Kalbinde
Hangi kötü iş?
Annenin ruhu için mi dua ediyorsun,
Senin yüzünden uzun, upuzun azapla öte uykuya dalan?
- Ve kalbinin altında
Kıpırdamıyor mu artık şişerek,
Korkutmuyor mu seni ve kendini
Sezgi dolu varlığıyla?

GRETCHEN. Vah! Vah!
Def etseydim şu düşünceleri,
Kafamda dönüp dolaşan
Beni yiyerek!

KORO. Dies irae dies illa
Solvat Saeclum in favilla. Org müziği.

KÖTÜ RUH. Gazap yapıyor yakana!
Sûru İsrafil ötüyor!
Gömütler depriyor!
Ve kalbin,
Kül sükutundan
Yalım zulümlerine
Yeniden yaratılmış,
Zangır zangır titriyor!

GRETCHEN. Gitseydim şuradan!
Sanki org nefesimi kesiyor,
Şarkı kalbimi
En derinden çözüyor.

KORO. Judex ergo cum sedebit,
Quidquid latet adparebit,
Nil inultum remanebit.

GRETCHEN. Öyle bungunum!
Duvar kırıları
Beni tutsak ediyor!
Kubbe
Üstüme abanıyor! - Hava!

KÖTÜ RUH. Gizlen sen! Günah ve ayıp
Gizli kalmaz.

Hava? Işık?

Vay haline.

KORO. Quid sum miser tunc dicturus?

Quem patronum rogaturus?

Cum vix justus sit securus.

KÖTÜ RUH. Yüz çevirdiler

Nurlular senden.

Sana el uzatmak

Ürpertir arı olanı.

Vay!

KORO. Quid sum miser tunc dicturus?

GRETCHEN. Komşu! Kolonya! -

Bayılır.